

Broj 35
April 2020.

BILTEN

2020. NA RESPIRATORU?

Uvodnik

Slobodan Sokolović:
Jednačina sa nepoznato nepoznatih

Izjave i izvodi iz intervjuja reprezentativnih
aktera na tržištu

Leonid Fedun:

U projekcijama polazimo od toga da više
nikada neće biti skupe nafte

Stručni tekstovi:

Vladimir Spasić:

Naftna tržišta - baš kao ni lekari –
nemaju lek za COVID-19

Aleksandar Nedučin:

Sivo naftno proleće 2020.
Prognoze tržišta nafte i gasa u 2020.

I.G.Balčin:

Sumorna prognoza investicija u 2020
Pregled najvažnijih investicija u 2020.
(jugoistočna Evropa)

Aktivnosti u kvartalu:

WPC, NIS, Srbijagas, LUKOIL

SADRŽAJ

- 3** UVODNIK
- 4** Vladimir Spasić: Naftna tržišta - baš kao ni lekari – nemaju lek za COVID-19
- 6** 9TH (extraordinary) OPEC and NON-OPEC Ministerial meeting concludes – Apstract
- 7** Extraordinary G20 Energy Ministers Meeting – Apstract

INTERVJUI

- 8** Izjave i izvodi iz intervjuja reprezentativnih aktera na tržištu
- 12** Statements and extracts from interviews with representative Oil leaders in the Market
- 16** Leonid Fedun, iz intervjuja Reutersu: U projekcijama polazimo od toga da više nikada neće biti skupe nafte
- 18** Leonid Fedun, apstract from interview to Reuters: We continue to assume that there will never be more expensive oil ...

STRUČNI TEKSTOVI

POSLE POJAVE KORONA VIRUSA I NAFTNOG SUKOBA RUSIJE I SAUDIJSKE ARABIJE

- 20** Aleksandar Nedučin: Sivo naftno proleće 2020.
- 25** I.G.Balčin: Sumorna prognoza investicija u 2020.

PRE POJAVE KORONA VIRUSA I NAFTNOG SUKOBA RUSIJE I SAUDIJSKE ARABIJE

- 31** Aleksandar Nedučin: Prognoze tržišta nafte i gasa u 2020. godini
- 39** Centar za odnose sa javnošću NIS-a: Ambiciozna ulaganja NIS-a u 2020. godini
- 42** I.G. Balčin: Pregled najvažnijih investicija u 2020. (jugoistočna Evropa)

VESTI IZ WPC I NNKS

- 44** COVID 19 pretnja održavanju 23.Svetskog naftnog kongresa
- 44** COVID 19 threatens organisation of 23rd World Petroleum congress

NAŠE ČLANICE

- 45** NIS: NIS objavio rezultate poslovanja u 2019. godini
- 36** SRBI JAGAS: Srbijagas nastavio trend pozitivnog poslovanja i u 2020.
- 40** LUKOIL: Aktivnosti LUKOIL-a u kvartalu

Uvodnik

Jednačina sa nepoznato nepoznatih

Poštovani čitaoci,

Valjda nikada nije teže da se napiše Uvodnik u jednom kvartalnom časopisu, u uslovima kada svakog dana loše vesti sustižu jednu drugu, najavljujući istorijski sunovrat grane industrije na kojoj se razvio savremeni koncept života.

I to sve u vremenu istorijske pandemije novog virusa čije vreme trajanja i posledice niko ne može da predvidi.

U takvim uslovima, običnom čoveku je daleko od pameti naftni rat između Saudijske Arabije i Rusije kada je globalno smanjena potrošnja goriva zbog restrikcija putovanja svim prevoznim sredstvima. I ako je nesumnjivo procenjeni pad potrošnje nafte za 25% u 2020 godini (posebno avionskog goriva), jedan od razumnih razloga pada cene nafte, teško je objasniti odluku Arabije da poveća proizvodnju nafte kao odgovor Rusiji na odbijanje smanjenja proizvodnje nafte za 10%.

Procena da cena nafte od 30 USD/b odgovara Rusiji, a istovremeno predstavlja krah za proizvodnju nafte i gasa iz američkih ležišta, najava Trampa o uvođenju tarifa za uvoznu naftu, pa onda zahtev Putina za restrukturiranje budžeta Rusija pri ceni nafte od 20 USD/b, pa Tramova najava da će odobrenih preko 2 hiljade milijardi USD biti korišćeno i za održanje vitalnosti američke naftne kompanije, donose neke nove, nažalost slabe pozitivne signale.

Borba za tržište, pokušaj urušavanja američke proizvodnje nafte i gasa, odnosno američkog uticaja na globalnoj mapi nafte i gasa je već viđena priča. Nekad na štetu Saudijske Arabije.

Ali nažalost i na štetu običnih potrošača u godinama koje dolaze. Ozbiljne naftne kompanije prolazile su kroz istorijske događaje koji su stvarali haotične uslove poslovanja. U tim uslovima naftne kompanije razvile su jednostavne tehnologije preživljavanja: Smanjivanje akcize, investicija i odlaganje finansijskih obaveza, otpuštanje radnika, smanjivanje proizvodnje nafte i derivata nafte, kao i smanjivanje drugih operativnih troškova.

A onda posle toga, dolazi/e godine visokih cena nafte koje treba da ponovo normalizuju ponudu i potražnju tržišta. Sve to po leđima krajnjih korisnika. Tu i tamo država nešto i pomogne, ali brzo naplati svoju pomoć kroz povećane rente i druge dažbine.

Poslednje aprilske prognoze EIA, govore da će globalna dnevna potrošnja nafte u 2020. godini biti smanjena za 5.2 miliona bbl/d, a da prosečna cena nafte neće preći 30 USD.

Nešto pre ovoga, Rystad Energy je objavio da će pri ceni nafte od 30 USD/b, Capex i Opex upstream kompanija biti smanjen za 100 milijardi USD u 2020. godini, odnosno za 150 milijardi USD, u 2021 godini, a mnoge servisne kompanije biće zatvorene.

DOGOVOR OPECA + ([vidi antrfile](#)), o smanjenju proizvodnje nafte, klima se još pre početka primene. Mučno završeni pregovori sa Meksikom oko njene kvote (uporna Rocio Nachle) i oduševljenje Trampa i Mohameda bin Salmana o postignutom dogovoru (Ne 10 već 9.7 miliona barela smanjenje dnevne proizvodnje nafte), ne utiču na pad cena nafte. Čak da bude poštovan dogovor OPEC-a, tržište šalje signale da to nije dovoljno. Većina analitičara smatra da smanjenje proizvodnje od 15 miliona barela dnevno nije dovoljno da pogura cene nafte nagore. Ostaje i dalje niska cena nafte zbog smanjene potražnje i velikih rezervi koje se nastale u čudnom naftnom ratu.

REZOLUCIJA G20 ([vidi antrfile](#)) pokazala je još jednom nemoć dogovora velikih suprotstavljenih interesa čak kada su u pitanju vitalni zajednički interesi kao što je to ENEGIJA.

U uslovima nastajanja ovog broja NNKS Biltena, primorani smo da imamo dva bloka o tržištu nafte i posebnom segmentu o investicijama: Blok 1. - Vreme pandemije i naftnog rata I poseban Blok 2.- Procena tržišta I investicija u 2020. godini pre ovih nevolja.

Zato sadržaj ovog Biltena predstavlja presek plime događaja u prvom kvartalu, već sigurno istorijske 2020 godine!

Slobodan Sokolović

REDAKCIJSKI KOMENTAR

Naftna tržišta - baš kao ni lekari – nemaju lek za COVID-19

Nema leka za oporavak cena nafte, kao što nema ni za COVID-19; Cenovni rat u doba korona virusa; Cena nafte je kolateralna šteta korona virusa

Piše Vladimir Spasić

Vreme će pokazati da li je i ko pobedio u naftnom ratu Saudijske Arabije i Rusije, ali je jasno da je sve učesnike ovog rata pobedio korona virus - još je rano da se sagledaju posledice.

Izvesno je da je povod za rat, koji je izbio početkom marta, bio izostanak dogovora o smanjenju proizvodnje za oko 1,5 miliona barela dnevno, a samo mesec dana kasnije obe su pristale na rez od čak deset miliona barela dnevno, što je najveće ikada dogovoreno smanjenje proizvodnje nafte.

OPEC dogovor

Dogovor OPEC+ postignut je u četvrtak 9. aprila, ali u momentu pisanja ovog teksta Meksiko je odbijao da prihvati kvotu smanjenja od 400.000 barela dnevno i nudi 100.000 barela. Čak i nije prihvaćena ponuda Trampa da u smanjenje proizvodnje SAD od 250.000 barela (koja se već dogodila) bude u okviru kvote za Meksiko.

Hitan sastanak ministara energetike G20 nije doneo ništa sem načelnih stavova.

Prve ocene govore da je to i prekasno i premalo, ali da će možda dati izvesnu stabilnost tržištima koje korona virus drži u šah-matu. Citi Research, sektor u okviru Citigroup Global Markets, smatra da dogovor ne menja njihovu raniju prognozu da će cena Brenta u drugom kvartalu biti 17 dolara, zatim će narednih meseci pasti na osam, da bi do kraja godine dostigla 20 dolara, a sledeće godine se očekuje cena od 30 dolara..

Korona virus, potrošnja, cena

Prema zvaničnim podacima, korona virus u Kini je počeo da se zahuktava krajem januara, a u februaru skoro da je zaustavio privrednu aktivnost u ovoj državi. Evropa je prvi udarac osetila početkom marta, i situacija se samo pogoršavala od tada.

Tržišta su reagovala još dok je virus bio u Kini, zemlji koja je najveći potrošač energije u svetu, sa 14 odsto udela u potrošnji, ali što je još važnije, zemlji koja je prošle godine bila odgovorna za više od 80% rasta svetske potražnje za naftom. A, tražnja je glavni pokretač cena. Onda nije čudno što je cena WTI oko 20. januara bila 58 dolara, a početkom marta malo iznad 40.

Situacija se dodatno pogoršala u martu kada je krenulo "zatvaranje" evropskih država, što je značilo da stanovništvo ostane u kućama, pa je prema nekim procenama čak više od trećine globalne populacije dopalo u karantin, a time se smanjio transport u svakom pogledu i potreba za svim vrstama naftnih derivata.

Posle neuspešnog dogovora OPEC+ o smanjenju proizvodnje 6. marta cena je nastavila da pada - u jednom dana čak 25 odsto, da bi 30. marta zabeležila najniži nivo u poslednjih 18 godina - 20 dolara.

Inače, i te 2002. uzrok posrnuća cene nafte od 20 odsto bio je SARS korona virus, koji izaziva bolest SARS. Posle dogovora o smanjenju isporuka, 10. aprila, cena se malo oporavila, ali pred katolički Uskrs bila je samo 22 dolara.

Analitičari kažu da je dosad tražnja za naftom smanjena za više od 30 odsto ili 30 miliona barela dnevno, a Goldman Sachs prognozira pad u aprilu i maju za dodatnih 19 miliona barela dnevno. Godišnji pad tražnje (2019. u odnosu na 2018.) za gorivima u drumskom saobraćaju, prema proceni norveškog istraživačkog centra Rystad Energy krajem marta, biće 5,6 odsto ili 2.8 miliona barela, a za gorivima u avionskom prevozu čak 20 odsto ili 1.4 miliona barela.

O kakvom padu je reč pokazuje podatak američke EIA koja je saopštila da su vozači u ovoj državi 8. aprila potrošili najmanje goriva u poslednjih najmanje 30 godina.

Naftni rat

Naravno, glavni proizvođači sirove nafte još početkom marta shvatili su da moraju nešto da urade. Sastanak na kojem je Saudijska Arabija predložila smanjenje proizvodnje za 1,5 miliona barela dnevno održan je 5. marta, a posle neuspešnih pregovora sa Rusijom rat je mogao da počne.

Saudijska Arabija je smanjila prodajne cene i posebno bila agresivna prema kupcima koje tradicionalno snabdeva Rusija, pre svega u severnoj Evropi. Takođe, ubrzo je i povećala proizvodnju za 30 odsto, na rekordnih 13 miliona barela. Jedan od analitičara rekao je da je njena strategija bila usmerena na što veći i što brži pad cena nafte. Rusko Ministarstvo finansija je na sve ovo odgovorilo da bi Rusija mogla da izdrži cenu nafte od 25 do 30 dolara u narednih šest do 10 godina.

Naravno, ima raznih tumačenja koji su razlozi za ovaj cenovni rat.

Proizvodnja iz škriljaca, pre svega u SAD, bila je u ogromnom problemu. Krizu 2015-2016. preživela je povećanjem efikasnosti i dobijanjem finansijskih olakšica, ali tih mogućnosti, kako su preneli analitičari, sada nema.

Akcije pojedinih kompanija iz ovog sektora izgubile su na vrednosti od 30 do 50 odsto. Tu bi verovatno

trebalo tražiti odgovor na pitanje zašto se predsednik Donald Tramp uključio u spor. Inače, u naredne četiri godine naftne i gasne kompanije u SAD moraju da isplate dug od 86 milijardi dolara.

Dogovor

Dogovor koji je postigao OPEC+, prema nekim tumačenjima, neće biti presudan za smanjenje proizvodnje. To će se ipak desiti zbog samog tržišta, koje je ohrabreno dešavanjima u vezi sa korona virusom - ključnim faktorom u ovom trenutku. Naime, već se najavljuje popuštanje mera karantina u Kini i Indiji, u perspektivi i u EU i SAD, što bi uz prirodan pad proizvodnje zbog niskih cena i smanjenje proizvodnje od deset miliona barela, trebalo da umiri tržište.

To je, donekle, optimističan razvoj situacije.

Andrew Gould, koji je bio na čelu kompanije Schlumberger i donedavno u vrhu kompanije Saudi Aramco, smatra da svaki dogovor o smanjenju proizvodnje nema smisla.

Bez obzira koliko je neko jak pred pandemijom je nemoćan, poručio je on.

Gould smatra da se tržište sada ponaša kao u vreme Velike depresije.

Kao što nema leka za COVID-19, bolest koju izaziva korona virus, tako nema leka ni za njen parališući uticaj na naftna tržišta.

Na kraju, moguće je da dogovor i nije imao cilj da poveća cenu nafte, već da samo spreči da bude jednocifrena.

The 10th (Extraordinary) OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting concludes

Abstract

No 6/2020

Videoconference

12 Apr 2020

The 10th (Extraordinary) OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting was held via videoconference, on Sunday, 12 April 2020, under the Chairmanship of HRH Prince Abdul Aziz Bin Salman, Saudi Arabia's Minister of Energy, and co-Chair HE Alexander Novak, Minister of Energy of the Russian Federation.

Adjust downwards their overall crude oil production by 9.7 mb/d, starting on 1 May 2020, for an initial period of two months that concludes on 30 June 2020. For the subsequent period of 6 months, from 1 July 2020 to 31 December 2020, the total adjustment agreed will be 7.7 mb/d. It will be followed by a 5.8 mb/d adjustment for a period of 16 months, from 1 January 2021 to 30 April 2022. The baseline for the calculation of the adjustments is the oil production of October 2018, except for the Kingdom of Saudi Arabia and The Russian Federation, both with the same baseline level of 11.0 mb/d. The agreement will be valid until 30 April 2022, however, the extension of this agreement will be reviewed during December 2021.

20 EXTRAORDINARY ENERGY MINISTERS MEETING STATEMENT
Extraordinary G20 Energy Ministers Meeting
By videoconference, April 10, 2020

Apstract

We, the G20 Energy Ministers, are profoundly saddened by the human tragedy caused by the COVID-19 pandemic. We convene today against this backdrop of a crisis that, in addition to its direct health and economic and social impacts, has also contributed to the destabilization of global oil and gas markets and compromises energy security for many nations.

The impacts on the energy markets, in turn, further deepen the global economic crisis and hinder sustainable development. We agree that ensuring energy market stability and ensuring affordable and secure energy are key in addressing the health, well-being and resilience of all countries throughout the crisis response and recovery phases.

We commit to work together in the spirit of solidarity on immediate, concrete actions to address these issues in a time of unprecedented international emergency.

Energy Market Stability

....We recognize the commitment of some producers to stabilize energy markets. We acknowledge the importance of international cooperation in ensuring the resilience of energy systems.

Energy Security

We recognize that energy security is a key enabler for economic activity, an essential element of energy access, and a cornerstone of energy market stability.....

We establish a short-term Focus Group, with the task of monitoring the response measures. The Focus Group is open for all G20 parties, on voluntary basis, and will regularly report its assessment during the Saudi G20 Presidency, in collaboration with relevant international organizations, to G20 Energy Ministers.

IZJAVE I IZVODI IZ INTERVJUA REPREZENTATIVNIH AKTERA NA TRŽIŠTU

Pandemija korona virusa, na dosad neviđen način, diktira svakodnevni život ljudi širom sveta. I, samo to bi bilo dovoljno da na svetskim tržištima nafte i gasa nastane haos, što se i dešava, ali kao šlag na tortu dobili smo i rat – saudijsko-ruski cenovni rat, završen novim dogovorom unutar ad hoc OPEC+ saveza, čiji efekte tržište tek treba da valorizuje, pa nije mogao biti uključen u ovom bloku.

Bilten donosi odgovore najvišeg menadžmenta naftnih i gasnih kompanija, predstavnika referentnih institucija i eksperata na dva pitanja:

1. Korona virus i tržišta nafte i gasa
2. Posledice cenovnog rata Saudijske Arabije i Rusije

Priredio: Vladimir Spasić

Lars Christian Bacher, finansijski direktor, Equinor

Akcioni plan od tri milijarde dolara je napravljen da bi ojačao našu finansijsku otpornost kao kompanije i da se obezbede interesi svih zaposlenih. Ne planiramo privremena ili trajna otpuštanja, ali mnogo naših radnika radi od kuće kao odgovor na situaciju sa korona virusom. I mi sledimo preporuke norveških vlasti.

Mislim da je prerano reći kako će se ovo odvijati. Veoma sam srećan kada vidim da se vlade u okruženju bave ovim zdravstvenim problemom i u isto vreme spremaju pakete ekonomskih mera. Jedna stvar koju možemo da učinimo kao kompanija je da budemo otporni.

Suočavamo se sa nečim što se veoma, veoma retko viđa – da li je neko video ovo dosad? Istovremeno imamo pad potražnje zbog pandemije, kao i cenovni rat između dva najveća igrača na tržištu.

Fatih Birol, izvršni direktor Međunarodne agencije za energiju (IEA)

Uticaj korona virusa širom sveta i zbrka na globalnim tržištima okupirali su pažnju cele planete. Dok se vlade spremaju da reaguju na ove međusobno povezane krize, ne smeju da izgube iz vida glavni izazov našeg vremena: tranziciju ka čistim energijama.

Sveobuhvatne investicije u cilju podsticanja razvoja, primene i integracije tehnologija za čistu energiju - kao što su solarna energija, vetar, vodonik, baterije i zahvatanje, skladištenje i korišćenje ugljenika (CCUS) - trebalo bi da budu centralni deo vladinih planova, jer će doneti dvostruku korist - podsticanje ekonomije i ubrzavanje tranzicije ka čistim energijama.

Napredak koji će na ovaj način postići u transformaciji energetske infrastrukture zemalja neće biti privremen i može dugoročno uticati na našu budućnost.

Rainer Seele, generalni direktor, OMV

Slika je višeslojna. S jedne strane, naravno, vidimo manju potražnju, posebno u Kini. I ovde možemo da pričamo o tome koliko će to trajati. To je nešto oko milion barela dnevno. Ali, s druge strane imamo Libiju gde je proizvodnja smanjena za, takođe, oko milion barela dnevno.

Ali, ako se vrati proizvodnja u Libiji, pojaviće se jaka rešenost određenih proizvođača da se proizvodnja smanji kako bi se stabilizovalo tržište. Drugačija slika je u preradi. Vidimo stabilizovanje tržišta prerade ne samo u Evropi, već i u Aziji, tako da imamo dobrih 5-6 dolara rafinerijske marže po barelu.

Zbog korona virusa biće više isporuka tečnog prirodnog gasa u Evropi, što će uticati na cene u habovima na severozapadu kontinenta.

To je razlog zbog kojeg mislim da moramo imati snažniju tražnju kako bismo apsorbovali dodatne količine koje dolaze iz Kine ili da nađemo super lek koji će smanjiti stopu inficiranja korona virusom.

Michael Wirth, generalni direktor, Chevron

Ovo je četvrti put u mojoj karijeri da je cena nafte pala više od 50% u vrlo kratkom periodu. Bili smo ovde ranije, znamo šta da radimo, i to činimo.

Radimo kao da će cenovni rat između Saudijske Arabije i Rusije potrajati. Jasno je da je politički dijalog uvek od pomoći, ali mislim da na to ne možemo da računamo.

Preduzimamo poteze u vezi sa stvarima na koje možemo da utičemo, i pripremamo se za zahtevno tržište.

Patrick Pouyanne, generalni direktor, Total

Kompanija se suočava sa tri krize – širenje korona virusa, sniženje cena nafte zbog oštrog pada svetske potražnje za naftom, i to baš kada se očekivalo da se ponuda poveća, i klimatske promene.

Imamo manjak od 9 milijardi dolara i želimo da ga pokrijemo. A, da bismo to uradili koristićemo sredstva koja imamo na raspolaganju.

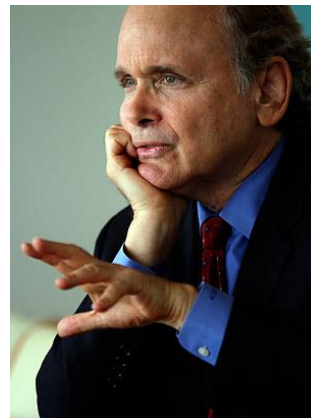
Zapošljavanje neće biti potpuno obustavljeno, ali će značajno biti smanjeno.

Ima dosta dešavanja na tržištu, ali naša likvidnost, i novčani tokovi su visoki: imamo više od 10 milijardi dolara. Možemo da se nosimo sa ovom finansijskom krizom.

Dan Yergin, ekspert

Saudijski žele da dobro pritisnu Ruse. Uspeli su da im smanje cenu, povećavaju proizvodnju, nude velike popuste na tradicionalnim ruskim tržištima. Želeli su da nateraju Rusiju da sedne za sto. A, Rusija kaže da ne želi da je Saudijska Arabija tretira na taj način i da može da izdrži duže.

Mislim da se u isto vreme vodi i bitka za tržišni ideo i cenovni rat. Ali, u isto vreme, ima nekih diplomatskih poteza i razgovora – na kraju, kako se rešavaju ovakve situacije?

A tu je i treći igrač, jer u suštini imamo veliku

trojku - Saudijsku Arabiju, Rusiju i SAD, koje su prošlog meseca prešle 13 miliona barela dnevne proizvodnje, što znači da su daleko najveći proizvođač nafte na svetu.

Scott Darling, šef regionalnog istraživanja nafte i gasa u JPMorgan

Revidirali smo cenu nafte na 36 dolara za ovu godinu i 35 za sledeću. Mislimo da će se ove godine zalihe povećavati oko 3 miliona barela dnevno. To je 3% svetske potražnje.

Pod pretpostavkom da se situacija u vezi sa korona virusom smiri u nekom trenutku, onda možemo da očekujemo pristojan oporavak rasta potražnje sledeće godine. Prognoziram da će to biti oko 1,5 miliona barela dnevno. A, što se tiče proizvođača nafte i gasa, mislim da je ova situacija poput hvatanja noža koji pada.

Naša dugoročna prognoza cene nafte i dalje ostaje 60 dolara za Brent od 2023. godine nadalje. U ovom trenutku ne vidim zašto bi se kriva troškova za naftu dugoročno gledano drastično promenila u odnosu na nivo od 30 dolara. Znači da je industriji potrebno najmanje 60 dolara za dobar deo investicija. Dakle, biće odlaganja projekata.

Što se tiče saudijsko-ruskog rata cenama, mislimo da će trajati nekoliko kvartala, a onda ćemo imati pregovore. Ako pogledate kolika je cena potrebna da bi opstao budžet Saudijske Arabije, to je 45 do 50 dolara, a za Rusiju 25 do 30 dolara, pitanje je da li trenutna situacija može da bude održiva.

Igor Sechin, generalni direktor, Rosnjeft

Do kraja godine očekujem da će cena rasti i vratiti se na nivo do 60 dolara. Ako se ova dešavanja nastave nafta iz škriljaca će nestati sa tržišta.

Korona virus je zaista ozbiljan problem koji se mora uzeti u obzir pri uravnoteženju tržišta. Ali, takođe, nema potrebe dramatičizovati ove stvari. Kina se, kao što vidimo, već praktično rešila pandemije.

OPEC+ je izgubio sposobnost da utiče na tržište, ali bi najveći svetski proizvođači nafte trebalo da nastave razgovor. Ne sumnjam da bi kontakt trebalo da se održi.

Ali, ima li smisla dodatno smanjiti proizvodnju ako ima onih koji će je povećati?

Ako izgubite svoj tržišni udeo, nikada ga nećete povratiti, i tu je poenta. Cena će se prilagoditi pre ili kasnije, ali ako izgubite kupce, više ih nikada nećete povratiti.

Roberto Castello Branco, generalni direktor, Petrobras

Iskreno mislim da je ovaj spor između Rusije i Saudijske Arabije - iako su tržišta pozitivno reagovala na vesti o uključivanju predsednika SAD Donalda Trampa - postao nebitan usred pandemije. Cene nafte su niske, jer je svetska potražnja opala.

Spor između Rusije, koja nije članica OPEC-a, i suštinskog lidera ove organizacije, Saudijske Arabije, pokazao je da OPEC nije imao srednjoročnu ili dugoročnu moć uticaja na cene.

Darren Voods, generalni direktor, ExxonMobil

ExxonMobil ima dugu istoriju delovanja u zemljama širom sveta gde su se pojavljivali virusi poput Ebole ili SARS-a. Kao rezultat tih epizoda kompanija je razvila snažne protokole tako da može efikasno da reaguje kada se suoči sa sličnim situacijama kao što je pandemija korona virusa.

Sproveli smo sveobuhvatan protokol vrlo rano, što znači da smanjujemo putovanja, a zaposleni rade od kuće. Pripremili smo naše radnike kako bismo to efikasno uradili...

Neki naši kupci u Kini su obustavili nabavke, što je smanjilo tražnju. Situacija se pogoršava.

Ključni zadatak biće da kontrolišemo pandemiju i da sačuvamo zdravlje zaposlenih.

Li Lugang, potpredsednik, PetroChina

Očekujemo da će se cena nafte ove godine kretati na relativno niskom nivou. Ako se pandemija smiri i globalna ekonomija oporavi, a OPEC i Rusija se dogovore o smanjenju proizvodnje, cena bi mogla da poraste na 60 do 65 dolara.

Slobodni pad cene od prošlog meseca naneo je najteži udar našoj proizvodnji nafte i gasa.

S obzirom na stalnu nestabilnost cena, prilagodićemo naš proizvodni plan tako da uravnotežimo nivo proizvodnje i profitabilnost, kratkoročni i dugoročni profit, uz obezbeđivanje sigurnosti snabdevanja energijom.

STATEMENTS AND EXTRACTS FROM INTERVIEWS WITH REPRESENTATIVE OIL LEADERS IN THE MARKET

The COVID-19 pandemic is shaping everyday lives all around the globe in an unprecedented way. That alone is and was enough to make a mess in the oil and gas markets. But, on the top of that we got ourselves a war - Arabia-Russia oil price war, ended with a new deal within the ad hoc OPEC + alliance, whose effects the market has yet to valorise, so it could not be included in this block..

Bulletin brings you thoughts of the oil and gas companies' senior level management on following topics:

1. COVID-19 and oil and gas markets
2. Saudi Arabia-Russia oil war.

By Bladimir Spasić

Lars Christian Bacher, chief financial officer at Equinor

The USD 3 billion action plan was put in place to strengthen our financial resilience as a company and that is seeing the interests of all employees. There are no temporary or payoffs as part of this plan but a lot of our workers are working from home as a response to the coronavirus situation. And we are following the recommendations from Norwegian authorities.

I think it is actually too early to say how this is going to unfold. I'm very happy to see that governments around are addressing this health issue. And at the same time are addressing packages to support the industries in those different countries. One thing that we can do as a company is of course to be resilient.

Have you ever seen anything like this before? I mean you've got simultaneously a drop-in demand due to a pandemic as well as a price war between two of the biggest players in the market.

Fatih Birol, executive director of the International Energy Agency (IEA)

The impact of the coronavirus around the world and the resulting turmoil in global markets are dominating global attention. As governments respond to these interlinked crises, they must not lose sight of a major challenge of our time: clean energy transitions.

Large-scale investment to boost the development, deployment and integration of clean energy technologies – such as solar, wind, hydrogen, batteries and carbon capture (CCUS) – should be a central part of governments' plans because it will bring the twin benefits of stimulating economies and accelerating clean energy transitions. The progress this will achieve in transforming countries' energy infrastructure won't be temporary – it can make a lasting difference to our future.

Patrick Pouyanne, Total CEO

Group is facing three crises - the coronavirus outbreak, the crash in oil prices due to a sharp fall in global oil demand just as supply is expected to rise, and the climate change crisis.

We have a USD 9 billion hole and we want to plug it. To reduce it, we will act with the various levers that we have.

Recruitment would not be completely frozen, but reduced substantially.

The markets are currently moving a lot, but our liquidity, our cash flow is high: we have more than USD 10 billion. We can deal with this financial crisis.

Rainer Seele, OMV CEO

Clearly it has hit demand hard in China. Well I would say that it's a mixed picture. On the one hand side of course we see a lower demand especially in China.

We can talk about length here. It's something around 1 million barrels per day. But on the other hand I do see Libya off line which is the same order of magnitude about a million barrels per day.

But if Libya comes back then there is a strong lead from the old pack to come up with the new production cuts to stabilize the market. A different picture is in downstream. We do see stabilizing the refining markets not only here in Europe also in Asia because some refineries are offline in China stabilizing it. So we do have a pretty good five to six dollars per barrel refining margins.

Because of the coronavirus outbreak, we do see more LNG cargoes landing in Europe impacting the hub prices, especially in northwestern Europe. And that's the reason I think we need to have stronger demand to absorb the additional volumes coming from China or we need to have a super medicine [to bring] the infection rate of the coronavirus down.

Michael Wirth, Chevron CEO

This is the fourth time in my career I've seen [crude] prices drop by more than 50% in a very short period of time. We've been here before, we know what to do, we're taking action.

Chevron is operating under the pretense that the price war between Saudi Arabia and Russia will rage on. Certainly political dialogue is always helpful, but I don't think we can count on it.

We're taking actions on the things that we can control. We're preparing for a difficult market.

Dan Yergin, energy expert

What the Saudis want to do is put real pressure on the Russians. They've cut their prices, the Saudis have. They're increasing production. They're offering big discounts in what are Russia's traditional markets. They want to force Russia back to the table. Russia says, we don't want to really be pushed around by Saudi Arabia, and by the way, we can outlast this longer than you can.

So I think we're seeing, one, at the same time, a battle for market share, a price war going on.

But at the same time, there is some reaching out in terms of diplomacy and discussions and - you know, how do we resolve this thing? And then there's a third player in the game, too, because it's really the world of the big three - Saudi Arabia, Russia and the third is the United States, which is - actually, last month, went over 13 million barrels a day of production, meaning that it's by far and away the largest oil producer in the world.

**Scott Darling, head of regional oil and gas research
at JPMorgan**

We revised our oil rate now to USD 36 this year and USD 35 next year. We think there's going to be an inventory build this year about 3 million barrels per day. That's 3 percent of global supplies demand..

But assuming the virus does clear out at some stage this then you could see a reasonable recovery in demand growth next year. We're forecasting I think one point five million barrels per day. Global demand growth. And when it comes to the oil and gas producers. I'm sure this is like catching a falling knife.

J.P. Morgan's long run oil price still remains at sixty dollars Brent from 2023 onwards. And I don't see why dramatically the cost curve for oil changes to a USD 30 dollar level in the longer term at the moment. You know the industry needs at least 60 dollars for a lot of these investments. So you're going to see delays with sanctioning some projects.

Regarding Saudi Arabia-Russia oil price war, we think this goes on for a couple of quarters and then there's some kind of negotiation. If you look at Saudi fiscal break even we think it's around sort of 45 to 50 bucks and Russia around sort of USD 25 to 30. So we certainly would debate whether this can go on sustainably.

Igor Sechin, Rosneft CEO

By the end of the year, I assume that the price will grow and return to a level of up to USD 60/b. If these processes continue, shale oil will exit the market.

The coronavirus factor, of course has an impact: the reduction of transport, flight cancellations, general isolation of entire regions of the world, of course, this reduces consumption. And there is, of course, an oversupply of production.

Coronavirus is really a serious problem that must be taken into account when balancing the market. But there is also no need to dramatize these things. China, as we see, has already practically coped with the development of the epidemic.

OPEC+ has lost its ability to influence the market, but the world's biggest oil producers should continue to talk. I have no doubts that contact should continue. These two (Russia and Saudi Arabia) are the largest oil producers, and of course, we need to cooperate, to exchange information.

Is there a point to cut further if other producers will increase?

If you give up your market share, you will never return back to there, and here is the point. The price will adjust [sooner or later]. But if you lose your customers, you will never win them back again.

Roberto Castello Branco, Petrobras CEO

I sincerely think that this dispute between Russia and Saudi Arabia - although the markets reacted positively to some news about President Trump getting involved and what not - has become irrelevant amid the dimension of the (coronavirus) crisis. Oil prices are low because global demand has gone down.

The dispute between non-OPEC member Russia and the group's de facto leader, Saudi Arabia, showed that the OPEC had no medium- or long-term pricing power.

Darren Woods, ExxonMobil CEO

ExxonMobil has a long history of operating in countries around the world where there has been over time, the outbreak of different viruses such as Ebola and Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS). As a result of those periods, ExxonMobil has been able to develop robust protocols so that it can respond effectively when faced with similar situations such as the coronavirus pandemic.

We executed that (robust protocol) very early on which means cutting back discretionary travel, which means folks moving into their homes and working remotely. We have geared up our workforce so we can do that effectively...

Some of ExxonMobil's customers in China have pulled back and that meant less product demand. Things are picking up.

Key consideration for company will be to stay on top of the coronavirus and keep employees safe.

Li Lugang, PetroChina vice-president

We expect the oil price to fluctuate at a relatively low level this year. If the coronavirus is contained so that the global economy rebounds and if OPEC and Russia can agree on production cuts again, it could bounce back to USD 60 to USD 65 a barrel.

The oil price's free-fall since last month has dealt the heaviest blow to our upstream production operation.

Given ongoing price volatility, we will adjust our production plan to balance volume versus profitability, short-term versus long-term profits, besides taking into account the need to ensure energy supply security.

IZ INTERVJUA: Leonida Feduna, potpredsednika PAO „LUKOIL“

(Napomena: Intervju je dat agenciji Reuters pre blokade OPEC+ dogovora)

U projekcijama polazimo od toga da više nikada neće biti skupe nafte

Mi i dalje u svojoj prognozi polazimo od toga da više nikada neće biti skupe nafte. I to je dobro. To je fundamentalo za očuvanje energetskeg tržišta u budućnosti, budući da s jeftinim obnovljivim izvorima energije objektivno bez političke podrške neće moći da konkurišu još dugo godina“...”, kaže drugi čovek Lukoila u intervjuu za Reuters (emitovanom 2. marta).

U odgovoru na pitanje o posledicama paketa propisa „Zeleni dogovor“ na poslove LUKOIL-a, Leonid Fedun je posebno naglasio:

„... Evropa teži da do 2050. godine postane klimatski neutralna, to jest da se količina emisije CO2 koji se proizvede, do tog vremena treba harmonizuje s nivoom njegove eliminacije. Teoretski ovaj cilj je dostižan, mada, pitanje je – po koju cenu? Naša kompanija je krupan investitor (u regionu): imamo u Rusiji četiri velike rafinerije, veliku maloprodajnu mrežu naftnih derivata, obezbeđujemo desetine hiljada radnih mesta, investicije od više milijardi... „Zeleni dogovor“ će uticati na kompaniju. LUKOIL izvozi u Evropu milione tona nafte i naftnih derivata.

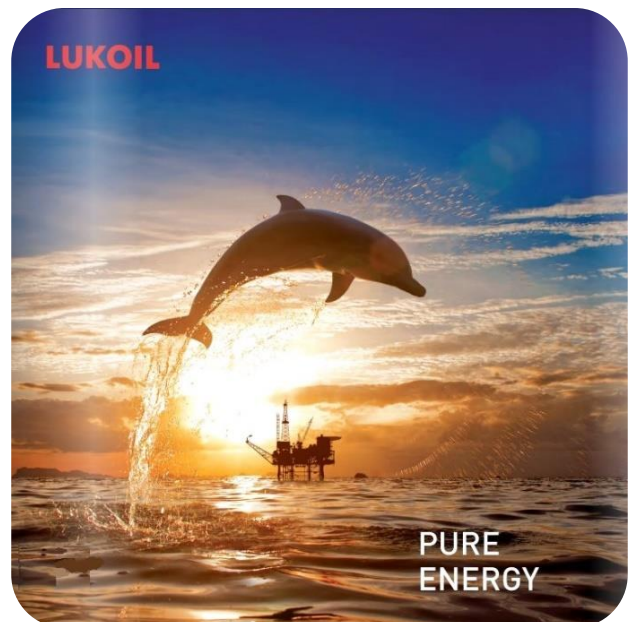
Ako bude uveden takozvani carbon border tax – prekogranični porez na emisiju CO2, to će uticati na našu kompaniju. Zato LUKOIL danas pristupa izradi svoje klimatske strategije i takođe ćemo nastojati da do 2050. godine dostignemo karbonsku neutralnost“.

Na pitanje koliko najgori događaji (trgovinski sukobi između SAD i Kine, sankcije protiv Irana, nepredviđena epidemija koronavirusa i naravno klimatskih pitanja) utiču na proizvođače nafte, Fedun kaže:

„... Ako govorimo o klimatskim temama, onda je to dugoročni trend, koji će biti na dnevnom redu u narednih 3-4 decenije, minimum. On će u velikoj

meri izmeniti ceo spektar energetske delatnosti u celom svetu.

Koronavirus, sankcije i tome slično – to su trenutni faktori koji u ovoj ili onoj meri utiču na kotacije nafte, njenu potrošnju. Ali ovaj uticaj je pre taktički. Pojavio se koronavirus, došlo je do pada potrošnje u Kini. U nekoj meri u Evropi će doći do usporavanja... Pri tome, mi i dalje u svojoj prognozi polazimo od toga da više nikada neće biti skupe nafte. I to je dobro. To je fundamentalo za očuvanje energetskeg tržišta u budućnosti“..

Perspektive gasnog biznisa...

„... S jedne strane gas je veliki napredak u poređenju sa ugljem. Ali ako pogledamo bilans emisije CO2 do 2040. godine, onda će 80 odsto ukupnog CO2 biti na račun gasa.

Po našem mišljenju ispravnije je da se razvija energetika i kompenzacioni mehanizmi. Pre svega to je povećanje energetske efikasnosti... Napokon, to je razvoj šumarstva. Naša kompanija razmatra nekoliko programa koji će omogućiti utilizaciju i čuvanje ugljenih kiselina koje će se skupljati iz atmosfere. Ovo je novi pravac biznisa koji nameravamo da razvijamo“.

Trejder LUKOIL-a - Litasco, je započeo sa trgovinom TNG u malim partijama. Da li možete da nam nešto kažete o dosadanjim rezultatima ovog biznisa za Kompaniju?

„ LUKOIL u Rusiji nema prava da se bavimo izvozom gasa i TNG. Zato imamo male projekte u inostranstvu. ... Količine TNG za Litasco su male“.

Planira li Kompanija širenje gasnih projekata i razmatra li učešće u projektu „Neptun“ na rumunskoj obali?

„Razmatramo, da. Završili smo bušenje bušotine na rumunskoj obali... Sada smo u dijalogu s našim kolegama iz ExxonMobil koji rade na susednom bloku. Ali za sada ne možemo da kažemo nešto konkretno, da li će biti komercijalizovane količine gasa koje smo pronašli...“

Investicije u obnovljive izvore energije?

„ ... Mi smo kompanija broj 2 po hidroenergetici, imamo veliki broj malih stanica. Sada ih modernizujemo i razvijaćemo ovaj pravac, kao hidroakumulacione stanice koje omogućavaju smanjenje problema nastalih zbog pikova u potrošnji

ili viškovima električne energije. Imamo projekte koji su vezani za elektrogeneraciju koja se zasniva na energiji vetra i sunca...“.

Vaši poslovi u Severnoj Americi?

„... Mi bismo se sa zadovoljstvom bavili ovim, kad ne bi bilo teme sankcija, koja nas, nažalost, poziva oprez po ovom pitanju. Mi, na primer, aktivno radimo u Meksiku. Nedavno smo objavili da smo otkrili nalazište na jednom od blokova i nadamo se da tamo možemo da formiramo dovoljno stabilnu bazu za rast“.

Vežano za razvoj Arktika, Fedun kaže da je ...

„ ... LUKOIL prvi izgradio izvozni terminal – Varandej u arktičkoj zoni. On se nalazi u Knjizi Ginisovih rekorda kao najseverniji terminal. Našu aktivnost na Arktiku, međutim, ograničavaju neke stvari:

1. Zakonodavstvo koje nam ne daje da se tamo razvijamo i ekonomska svrsishodnost, i
2. Cena vađenja resursa na Arktiku je kolosalna... Zato smo usredsređeni na tradicionalne regione razvoja...“.

Postojeće zakonodavstvo omogućava efikasan rad u Zapadnom Sibiru?

„Da, postoji takozvani porez na dodati prihod, koji je sada implementiran za desetak nalazišta, uključujući i LUKOIL-ova. ...“.

APSTRACT FROM INTERVIEW: Leonid Fedun, vice president of PJSC LUKOIL
(Note: The interview was given to the Reuters before Russia came out of the OPEC agreement)

We continue to assume that there will never be more expensive oil ...

.... And that's good. This is fundamental to preserving the energy market, in the future, since with cheap renewable energy, without political support, objectively, they will not be able to compete for many more years," says Leonid Fedun, Vice President of PJSC LUKOIL.

When asked to impact of the Green Deal Package on LUKOIL's business, Leonid Fedun gave an answer in which he particularly highlighted:

".... Europe is aspiring to become climate neutral by 2050, that means, the amount of CO2 emissions produced by that time should be harmonized with its elimination level. Theoretically, this goal is achievable, though the question is - at what cost? Our company is a large investor we have four major refineries in Russia, a large retail network of petroleum products, we employ tens of thousands of workers, multi-billion-dollar investments... Green Deal will affect the company. LUKOIL exports the millions of tons of oil and petroleum products. If cross-border CO2 emissions tax is introduced, it will affect negative on our company. That is why LUKOIL is starting to develop its climate strategy today and we will also strive to achieve carbon neutrality by 2050."

When asked how many worst events (US-China trade conflicts, sanctions against Iran, unforeseen events such as the coronavirus epidemic and of course climate issues are affecting oil producers, Fedun said:

"... If we are talking about climate issues, then this is a long-term trend, which will be on the agenda for no less than the following 3-4 decades. It will greatly alter the entire spectrum of energy activity, on a global scale.

Coronavirus, sanctions and the like - these are current factors that in one way or another affect oil quotation, its consumption. But this influence is more tactical. With the appearance of the coronavirus, consumption in China has declined. To some extent, there will be a slowdown in Europe In doing so, we continue to assume in our forecast that there will never be more expensive oil. And that's good. This is fundamental to preserving the energy market, in the future. A cheap renewable energy without political support, they will not be able to compete for many more years objectively."

About gas business:

"..... On the one hand, gas is a big improvement in comparison to coal. But if we look at the CO2 emission balance until 2040, then 80 percent of our total CO2 will be at the expense of gas.

In our opinion, it is more appropriate to develop energy and compensation mechanisms. First of all, it is an increase in energy efficiency. Finally, it is the development of forestry. Our company is considering several programs that will allow the utilization and storage of CO2 collected from the atmosphere. This is a new business direction that we intend to develop."

LUKOIL trader - Litasco, started trading LPG in small lots. Can you tell us about the company's results to these operations?

"... LUKOIL has no right to export gas and LPG from Russia. That is why we have small projects abroad. ...LPG volumes for Litasco are small. "

Whether Lukoil is planning to expand gas projects in the Neptune project on the Romanian coast?

"We are considering it, yes. We have completed drilling a well on the Romanian coast.... We are talking to our ExxonMobil colleagues who are working on a neighboring block. But for now, we cannot say anything specific about whether the quantities of gas we have found will be commercialized..."

Investments in renewable energy sources was the next question

"...We are the number 2 company in hydropower, we have a large number of small stations. We are now modernizing them and developing in this direction, like hydro-accumulation stations that allow a reduction in problems caused by the peaks in power consumption or surpluses in electrical energy. We have projects that are related to electricity generation that is based on wind and solar energy..."

Your business in North America?

".... We would be happy to deal with this if only for the topic of sanctions, which, unfortunately, require us to be cautious on this issue. For example, we are actively working in Mexico. We recently announced

that we discovered some deposits in one of the blocks and hopefully we can form a stable enough base for growth there."

About Arctic developments, Fedun said:

"LUKOIL was the first to build an export terminal - Varandey in the Arctic. It is in the Guinness Book of Records as the northernmost terminal.

But there are some limit our activity in the Arctic: 1. A legislation that does not allow us to develop there and economic expediency.

2. The cost of extracting resources in the Arctic is colossal.... That is why we are focusing on traditional development regions...

Existing legislation allows effective work in Western Siberia?

"Yes, there is a so-called income tax, which has now been implemented for a dozen deposits, including LUKOIL's....

Reuters, March 02, 2020

STRUČNI TEKST

Sivo naftno proleće 2020.

Piše: mr Aleksandar Nedučin

Posle arapskog (2010) i češkog (1968), evo još jednog, ne toliko radikalno revolucionarnog, ali ipak dovoljno burnog. Stoga, uz članak „NAFTA I GAS U 2020.“, (vidi u drugom odeljku BILTENA) pisan o načinu na koji se gledalo na ovu kalendarsku godinu iz perspektive kraja prošle i samog početka ove, ovaj BILTEN ne bi bio kompletan i ažuran ako ne bi imao, budući da smo neposredni svedoci u najmanju ruku interesantnih zbivanja u svetu nafte, i svoj logičan nastavak. Hronološkim redom su praćeni situacija i ključni momenti na naftnom planu od početka godine do prve dekade aprila.

Kineski sindrom

Sve je počelo sa izbijanjem, u početku potcenjene, epidemije korona virusa u Kini, negde decembra meseca. Kineska ekonomija, koja je sa 80% učestvovala u prošlogodišnjem globalnom rastu tražnje za naftom, počela je ozbiljno da trpi zatvaranjem fabrika, restrikcijama u saobraćaju (po *Bloomberg*-u, potrošnja mlaznog goriva je smanjena za 30.000 tona na dan, avionski polasci su smanjeni za 80%), gubicima u turizmu (važi za četvrtu najpoželjniju destinaciju na svetu), izvoz je u prva dva meseca ove godine smanjen za 17,2% u odnosu na isti period prošle godine, govori se o gubitku posla za oko pet miliona ljudi. U jeku epidemije se, na nesreću, dešavala i proslava Kineske Nove Godine (*godina pacova*, počev od 25. januara i traje 15 dana). Taj nacionalni praznik je poznat kao „velika migracija“ jer Kinezi iz celog sveta i diljem Kine putuju da bi ga proveli sa svojim porodicama i prijateljima, smatra se najvećim godišnjim pomeranjem stanovništva ne samo u Kini nego i u svetu uopšte.

Prošle godine je Kina beležila rekordan uvoz sirove nafte, od 506 miliona tona (najveći svetski uvoznik). Potražnja je u međuvremenu usled epidemije opala za 3 miliona barela na dan (oko 150 miliona tona godišnje) što predstavlja 20% njene potrošnje.

Koristeći nisku cenu i privredni zastoј, ubrzano popunjava svoja skladišta, praveći rezervu za privatne i državne rafinerije koje su većinom u godišnjem remontu ili rade sa smanjenim kapacitetom. Dobar deo svakako ide i za državne strateške rezerve. To bi bilo objašnjenje za uvoz u januaru i februaru koji je čak bio za 5,2% veći nego prošle godine.

Posledice širenja epidemije

Sa širenjem epidemije na praktično sve zemlje sveta, zaustavljajući protok ljudi i roba, procene potražnje nafte su sve niže i niže. Transport trpi u prvom redu, potom proizvodnja, pa redom. Globalna potražnja u 2020. je od strane *IEA* u martu procenjena na 99,9 miliona barela na dan. (MMb/d). U prvom kvartalu će biti zabeležen pad potražnje za 2,5 miliona barela u odnosu na isti period prošle godine, od toga na Kinu otpada 1,8 miliona.

OPEC gubi ruski +

Trogodišnje saglasje zemalja OPEC-a i Rusije (u okviru OPEC+) povodom sprečavanja pada cena nafte smanjenjem proizvodnje, trajalo je sve do sastanka u Beču, 6. marta. Umesto uobičajenog, lakše ili teže postignutog dogovora, taj datum postaje prekretnica. Na predlog OPEC-a da se proizvodnja smanji za dodatnih 1,5 MMb/d (zemlje OPEC-a bi smanjile za milion, a zemlje ne-članice za ukupno pola miliona) od početka aprila, odn. od isteka prethodnog dogovora o smanjenju, pa sve do kraja ove godine, Rusija nije pristala.

Istog momenta ovo je dovelo do pada cene Brent nafte za 9% (na 45,18\$) i WTI nafte za 10% (na 41,28\$).

Odbijanje je pravdano time da se još ne mogu sagledati efekti pandemije na cenu nafte, da manjak od milion tona na dan koje zbog unutrašnjih previranja Libija ne isporučuje na svetsko tržište pomaže u kompenzovanju pada tražnje. Ruski ministar energetike *Novak* izjavljuje da je svaki proizvođač slobodan da pumpa po svojoj volji.

Naftni rat

Dva dana kasnije počinje „naftni rat“, za koji obe zemlje, Rusija i vodeća zemlja OPEC-a, Saudijska Arabija, tvrde da ne postoji. Kao odgovor, Arabija preko njene nacionalne kompanije *Saudi Aramco* pravi kopernikanski obrt, neočekivano obznanjujući da (umesto očekivanog smanjenja) povećava proizvodnju sa tadašnjih 9,7 miliona barela na 12, a povlačeći naftu i iz svojih skladišta, možda i na

čitavih 13 miliona na dan. Kao pride, smanjuje cenu za Evropu za 8\$ po barelu, za SAD 7\$ i Aziju za 6\$. Cena Brent nafte 9. marta odmah pada na 36,66\$, a WTI na 34,36\$.

Bilo kako bilo, budžet obe zemlje koje su posle SAD najveći svetski proizvođači nafte, dobrim delom zavisi od prihoda ostvarenog njenom prodajom i za sada je vrlo neizvesno koliko će ovo nadmetanje trajati, i po kojoj ceni po svakog od konkurenata. Po izjavi *Sofije Donets*, glavnog ruskog ekonomiste u *Renaissance Capital* investicionoj banci, Rusija je bolje pozicionirana u ovom sukobu (S. Arabiji je za ravnomeran budžet potrebna dvostruko viša cena nego Rusiji, oko 80\$ prema 40\$ za barel). Sa svojim nacionalnim rezervama, ceni se da Rusija može deceniju da izdrži sa cenom od 25 - 30\$. Sa cenom od 27\$, godišnje bi povlačila oko 20 milijardi dolara iz svojih fondova „za crne dane“, kako bi uravnotežila budžet.

U prilog im ide i restrukturiranje privrede za kojom su posegli u vreme recesije 2015. i sankcija Zapada povodom aneksije Krima, kako bi u što većoj meri smanjili zavisnost od cena prodaje svojih energetskih resursa. S druge strane, smanjenje njihove cene ugrožava ostvarenje planiranog, obećanog i godinama očekivanog rasta životnog standarda, i dovodi u pitanje realizaciju velikih infrastrukturnih projekata.

Spekuliše se da Saudijska Arabija u ovom momentu raspolaže sa manjim monetarnim rezervama od Rusije, sa fiskalnim je deficitom od 50 milijardi dolara, što sa umanjenim prihodima od nafte od 70 milijardi čini ukupno 120 milijardi dolara. I princ *Muhamed bin Salman*, kao i *Putin*, ima svoju viziju države znatno manje zavisne od prodaje nafte – *Saudi Vision 2030*. Sa teranjem inata i politikom koja se svodi na „ko drže izdrži/ko brže popusti“ teško da će u doglednoj budućnosti uloznim milijardama stvoriti planiranu modernu diverzificiranu privredu.

Ma sa koliko resursa i jedni i drugi raspolažu, ni oni nisu beskonačni.

Mišljenja poznavalaca su da je motiv ovog ruskog poteza sračunat na dovođenje američkih proizvođača nafte iz škriļjaca niskom cenom do bankrota, s obzirom na visoke troškove proizvodnje i njihovog opterećenja bankarskim kreditima (nije li i Saudijska Arabija svojom odlukom da poveća proizvodnju na istom fonu?). Po *Bank of America Merrill Lynch*, prag ekonomičnosti proizvodnje ove nafte je za Brent 50\$ a za WTI 45\$ po barelu.

Potresi na berzama

Početak marta su se potresi na berzi već osetili – deonice *ExxonMobil-a* su na 15-godišnjem minimumu, *Chevron-a* na četvorogodišnjem, *Occidental Petroleum-a* i *Continental Resources* su sredinom marta pale za 50%. Mada je američka proizvodnja nafte iz škriļjaca pokazala u prošlosti elastičnost, smanjujući proizvodnju kada je cena padala do momenta njenog rasta, pokazujući samo-regulaciju čitavog mehanizma. Motiv je verovatno i odgovor na sankcije koje su SAD postavile pred *Rosneft Trading* zbog kontinualnih transporta i prodaje nafte iz Venecuele.

Kolateralna šteta sukoba će neminovno biti ostale članice *OPEC-a*, Irak, Nigerija, Alžir („kad se slonovi tuku miševi stradaju“) kojima i pored niskih troškova

proizvodnje niske cene nikako ne odgovaraju usled visoke zavisnosti njihove privrede od izvoza.

Još 8. marta *Goldman Sachs* objavljuje da ako se rat nastavi, predviđa se pad cene na 20\$. Na dan 30. marta je cena za WTI bila 19,85\$ a Brent 21,67\$.

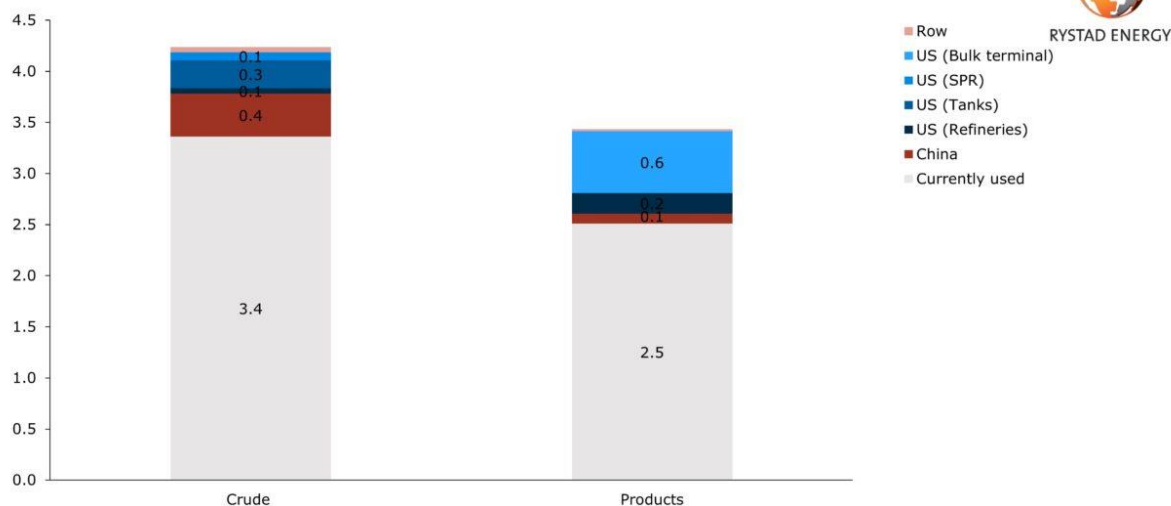
Bitka za skladišta

Sa poplavom jeftine nafte na svetskom tržištu se otvara problem njenog uskladištenja. Naime, i pored povećanja cene lizinga skladišnog prostora za 50 – 100% u poslednjih mesec dana, oni se ubrzano popunjavaju. *Reuters* krajem marta spekuliše na bazi *IEA* saopštenja da bi potrošnja mogla da padne za 20 MMb/d, da će se skladišta puniti dinamikom od 600 miliona barela mesečno (sa povećanom količinom nafte na tržištu i sa 700 miliona). Ukoliko se nastavi sa ovako velikom ponudom, a uzdajući se u podatak da se trenutno radi o slobodnom prostoru od 0,9 - 1,8 milijardi barela (u zavisnosti od izvora informacije), kapaciteti će biti puni za 2 – 3 meseca, što bi dovelo do obaranja cene nafte na čak 10\$.

Rystad Energy je krajem marta objavio da je sada uskladišteno oko 7,2 milijarde barela sirove nafte i naftnih proizvoda (uključujući tu i 1,3 - 1,4 milijarde koje se nalaze na tankerima po svetskim morima), što čini popunjenost od 76% svetskih skladišnih

Global available storage capacity by region and type

Billion barrels

Source: Rystad Energy research and analysis, IEA

kapaciteta¹. *S&P Global Platts* sredinom marta prenosi procenu od nešto više od 6,1 milijarde barela skladišnog prostora za sirovu naftu, uključujući tu i strateške naftne rezerve. *Oil & Gas360* barata sa 6 - 9 milijardi barela primarnog skladišnog prostora (podrazumeva skladištenje na naftnim poljima, u rafinerijama i blending terminalima), a povrh toga su sekundarni (skladišta distributera na veliko i na malo), i tercijarni (nalazi se kod krajnjih korisnika). Manjak prostora je uslovio i angažovanje super tankera kao plutajućih skladišta, pa je tako *Shell* početkom marta u pregovorima oko najma bar tri od po 2 miliona barela nafte. Naglo povećanje tražnje i za transport i za skladištenje je za samo mesec dana povećalo cenu najma za 6 puta, sada je 175.000 dolara na dan. Nekoliko tankera je isplovilo iz Saudijske Arabije bez predočene destinacije, kupaca za njihov teret jednostavno nije bilo.

Tramp stupa na scenu

Odmah po objavljivanju naftnog rata se oglasio američki predsednik pozdravljajući pad cene kao dobru vest za američke potrošače. Niske cene svakako stimulatивно deluju na privredu, odgovaraju potrošačima, ali se postavlja pitanje šta to vredi ako nema transporta, saobraćaja, turizma. Nekoliko nedelja kasnije, Tramp očigledno uviđajući šta drastično obaranje cene znači za američku naftnu privredu, razgovara sa oba zavađena lidera i poziva na završetak sukoba, predlažući smanjenje od 15 MMb/d. Pribegava i pretnji da će SAD uvesti carinu na obe nafte ukoliko ne dođe do dogovora, ali ne nudeći pritom i smanjenje američke ponude.

Sastanak proširenog *OPEC*-a, planiran za 6. april, pomeren je na 9. april. Postizanje kompromisa bi svima odgovaralo, tih nekoliko dana je sigurno bilo potrebno da se usaglase detalji tipa koliko će se smanjiti ponuda na dnevnom nivou, od kog roka će se računati smanjenje (da li od prethodnog dogovora o smanjenju koji je važio do 31. marta ili kasnijeg povećanog pumpanja) itd.

Do smanjenja proizvodnje bi i bez dogovora moralo doći zbog prezasićenosti tržišta. *IHTS Markit* procenjuje da će od aprila do juna biti globalna proizvodnja smanjena za 10 MMb/d, jer „su zakoni ponude i potražnje žestoki u ekstremnim uslovima“. Po istom izvoru od sredine marta, višak nafte na svetskoj pijaci će od februara do juna biti 4 – 10 MMbd.

OPEC vraća +

Na sastanku 9. aprila, zemlje članice i nečlanice *OPEC*-a (ukupno njih 22) su se konačno dogovorile (sa izuzetkom Meksika) da ukupnu proizvodnju smanje za 10 MMb/d od početka maja do kraja juna, a od 1. jula do kraja godine za 8 MMb/d. Za osnovu se uzima proizvodnja iz oktobra 2018. godine, osim za Saudijsku Arabiju i Rusiju, za koje se kao osnova

američki i kineski kapaciteti, dok se u tekstu kaže da “zasnovano na našim rigoroznim analizama, svet u ovom trenutku ima uskladišteno 7,2 milijarde barela”. Dostupno na: <https://www.rystadenergy.com/newsevents/news/press-releases/historys-largest-oil-glut-months-away-from-topping-world-storage-while-tanker-freight-rates-explode/>

¹ Napomena se odnosi na koliziju između dijagrama, gde je ukupni kapacitet za sirovu naftu 4,3 milijarde plus 3,4 za derivate - ukupno 7,7 milijardi barela, i teksta objave koju su preneli svi relevantni mediji gde figurira 7,2 milijarde barela. Tekuća popunjenost sa dijagrama od 3,4 milijarde za sirovu naftu i 2,5 za naftne proizvode čini 76,6% od ukupnih 7,7. Osim toga, iz dijagrama se vidi da su tu pobrojani samo

uzima proizvodnja od 11 MMb/d (to znači smanjenje od 3,5 za S. Arabiju i 2 miliona za Rusiju u odnosu na njihovu tekuću proizvodnju). Od ostalih proizvođača, koji nisu prisustvovali, očekuje se još 5 MMb/d smanjenja. SAD se ne pridružuju jer smatraju da njihovo smanjenje proizvodnje izazvano niskim cenama i visokim troškovima dovoljno.

G20 sastanak

Dan kasnije je održan sastanak ministara energije G20 (vodeće privrede sveta) gde je potvrđena potreba za stabilizacijom tržišta, ne ulazi se u detalje, ali Tramp potom izjavljuje da će pomoći američkim smanjenjem od 250.000 barela na dan Meksiku (od koga je traženo smanjenje proizvodnje u količini od 400.000 barela na dan, a pristaje na samo 100.000), kako bi dostigao traženu kvotu.

U momentu kada se govori o višku od čak 15-20 MMb/d u maju, smanjenje od 10 miliona nije svakako dovoljno, ali (po sistemu „daj šta daš“) bar je neki dogovor postignut. Ogromni gubici proizvođača su prevagnuli, sukob koji je dobijao i obrise trilera, bliži se verovatno smirivanju. Koliko će ono trajati, videćemo. Do postizanja ravnoteže ponude i potražnje proteći će još puno nafte, nezadovoljnih će biti i dalje, utvari ima ih uvek.

Cena je u subotu popodne, 11. aprila, za *Brent* bila 31,48\$ a za *WTI* 22,76\$.

Reference:

<https://economictimes.indiatimes.com/markets/commodities/views/opeac-underestimates-china-coronavirus-threat/articleshow/74159717.cms?from=mdr>

<https://www.reuters.com/article/us-china-economy-trade-crude/chinas-2019-annual-crude-imports-set-record-for-17th-year-idUSKBN1ZD0CI>

<https://www.iea.org/news/global-oil-demand-to-decline-in-2020-as-coronavirus-weighs-heavily-on-markets>

<https://time.com/5800452/oil-price-questions-coronavirus/>

<https://apnews.com/6449ec1c2eb460366853dd3e799dd877>

<https://foreignpolicy.com/2020/03/14/oil-price-war-russia-saudi-arabia-no-end-production/>

<https://www.reuters.com/article/us-china-economy-trade-crude/china-january-february-crude-oil-imports-rise-5-2-year-on-year-on-pre-virus-restocking-idUSKBN20U06R>

<https://www.oilandgas360.com/column-global-oil-storage-to-fill-rapidly-as-consumption-plunges-kemp/>

<https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/global-oil-storage-fills-to-the-brim-despite-leap-in-costs/74813568>

<https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/podcasts/focus/040320-cheap-oil-vlcc-floating-storage>

<https://www.ogj.com/general-interest/economics-markets/article/14169850/ihs-markit-oil-markets-face-historic-surplus>

<https://www.cnbc.com/2020/04/10/record-oil-production-cut-hangs-in-the-balance-as-g20-meeting-concludes-with-no-specifics.html>

<https://www.dw.com/en/g20-nations-agree-to-cut-oil-production/a-53092487>

STRUČNI TEKST

Sumorna prognoza investicija u 2020.

Piše: I.G.Balčín

UVOD

Jedan od najboljih događaja u istoriji nafte dogodio se pre šest godina kada je zbog naglog pada cena nafte preko noći ostalo bez posla više od 200.000 radnika na naftnim poljima Teksasa.

Početak ove godine istorija se ponavlja uz pomoć pandemije korona virusa i nerazumnog naftnog rata između Saudijske Arabije i Rusije. Prema rečima Ryan Sittona regulatora cena nafte i gasa države Teksas, desetine hiljada Tekasašana ostaće bez posla zbog obustave proizvodnje nafte iz škriljaca u Permian Bazenu.

U trenutku pisanja ovog teksta (prva nedelja aprila), nešto nade u bolja vremena naftnog tržišta predstavlja pozitivno reagovanje berzi

(rast cena WTI i Brent nafte za preko 20% u jednom danu) na izjavu i tvit predsednika SAD da očekuje dogovor između Rusije i Saudijske Arabije posle razgovora sa Putinom. U istoj izjavi, Tramp je najavio razgovor sa izvršnim direktorima najvećih domaćih naftnih kompanija uz poruku da Amerika neće dozvoliti propast domaće naftne industrije.

Nešto pre ovoga, Rystad Energy je objavio da će pri ceni nafte od 30 USD/b, Capex i Opex upstream kompanija biti smanjen za 100 milijardi USD u 2020. godini, odnosno za 150 milijardi USD, u 2021 godini, a mnoge servisne kompanije biće zatvorene.

Prema poslednjim objavljenim podacima Wall Street Journala, saudijski državni fond koristeći pad akcija, kupio je akcije u vrednosti od ukupno milijardu USD

u četiri najveće evropske naftne kompanije : Shell, Total, Eni i Equinor.

Kada se radi o isplatama dividendi, Exxon i Shell nisu uspeli da za 2019. godinu isplate dividende iz cash flow core biznisa: prodaja nafte, gasa derivata nafte i petrohemijskih proizvoda. Exxon je morao da plati 9.9 milijardi USD više od generisanog cash flowa, a Shell 7.4 milijardi.

U nastavku teksta daje se pregled smanjenja investicionih i operativnih troškova najvećih naftnih kompanija. Ovaj pregled ne sadrži detaljne podatke o ruskim naftnim kompanijama jer nisu bili autoru dostupni podaci.

SINOPEC

Sinopec, je doneo odluku da smanji Capex u 2020. godini za 2.5%. 2020 Capex je planiran na preko 20 milijardi USD. Oko 8.5 milijardi USD predviđeno je za istraživanje novih naftnih ležišta na severozapadu i proizvodnju nafte iz škriljaca na jugozapadu Kine.

Najveća smanjenja investicija su planirana u rafinerijskoj preradi nafte i u prodajnoj mreži (3.5 milijardi USD + 1.1 milijarda USD).

Ne smanjuju se kapitalna ulaganja u petrohemijskom sektoru. Ona su povećana sa 1,2 milijardi USD na 4,6 milijardi USD

PETROCHINA

Po prvi put PetroChina nije objavila na godišnjoj skupštini budžet za 2020 godinu, s obzirom na zabeležen pad očekivanog profita za 13.9%. Nešto ranije, PetroChina je objavila 2020 CAPEX u visini od 41.7 milijardi USD.

EXXONMOBIL

Darren Woods, predsednik i CEO Exxon Mobila, najvio je značajno smanjenje investicionih i operativnih troškova kompanije.

U drugoj nedelji aprila ExxonMobil je objavio da smanjuje 2020 Capex za 10 milijardi USD . Prethodno usvojeni 2020 Capex je iznosio 33 milijardi USD. Istovremeno, operativni troškovi su smanjeni za 15%. Očekuje se smanjenje proizvodnje nafte u Permian Bazenu za 10%. Najavljeno je da će u 2024. godini proizvodnja biti za tri puta veća nego u 2020.godini.

CHEVRON

Krajem marta CEO Michael Wirth , objavio je da Chevron smanjuje Capex za 20%, odnosno za 4 milijarde USD . Istovremeno planira manju proizvodnju nafte iz Permian bazena za 20%, stopira trgovinu sa akcijama, ali garantuje isplatu dividendi.

Planirani operativni troškovi biće manji za 20% u 2020.godini , odnosno za 16 milijardi USD.

Procenjuje se da će smanjenje troškova u portfoliju Chevrona iznositi:

- 2 milijarde USD u proizvodnji nafte iz škriljaca u Permian Bazenu
- 700 miliona USD na projektima istraživanja nafte iz škriljaca
- 500 miliona USD u upstream aktivnostima u međunarodnim projektima
- 800 miliona USD u downstreamu i petrohemijskom sektoru
- Troškovi istraživanja u 2020. godini procenjuju se na 7 milijardi USD . U odnosu na odobreni budžet to iznosi smanjenje za 30% .

SAUDI ARAMCO

Saudi Aramco, je smanjio Capex za 2020. godinu, na 25-30 milijardi USD. Planirano je 35 – 40 milijardi USD. U 2019. godini vrednost investicionih ulaganja je iznosio 33 milijardi USD.

Inače, Aramco je planirao u narednoj deceniji veoma ambiciozan plan razvoja petrohemijskih kompleksa u Kini , Indiji I Saudijskoj Arabiji u vrednosti od 100 milijardi USD.

BP

Prema izjavi, SFO Brian Gilvary, BP u 2020 godini planira smanjenje Capexa za 20%. Planirani Capex za 2020. godinu je 15.3 milijarde USD. Najveće smanjenje se planira u daljoj razradi ležišta naftnih škriljaca U.S. Lower 48.

TOTAL

Patrick Pouyanné, predsednik i CEO Totala objavio da će pri ceni nafte od 30 USD/b, Total smanjiti u 2020.godini za 3 milijarde USD planirane investicije od 15 milijardi USD. Istovremeno, Total će da smanji operativne troškove za 500 miliona USD, kao i suspendovati otkup akcija.

Total je odlučio da proda svoju maloprodajnu mrežu i neke servise u Liberiji i Sierra Leone.

ROYAL DUTCH SHELL

Shell je objavio da u 2020 godini smanjuje Capex za 5 milijardi USD. Planirani Capex za 2020 godinu iznosio je 20 milijardi USD. Operativni troškovi biće na nivou 2019. godine. Istovremeno, biće suspendovan program otkupa akcija vrednosti 25 milijardi USD.

Shell je najavio privremenu suspenziju rada na izgradnji cracking postrojenja kapaciteta 1,5 miliona tona/god. u Monaci, Pensilvanija. Nije dat vremenski okvir kada će se posao nastaviti.

CONOCOPHILLIPS

Kompanija ConocoPhillips objavila da smanjuje operativne troškove u 2020. godini, za 700 miliona USD, a za 10% planirane troškove.

Ryan Lance, ConocoPhillips' CEO je izjavio da naftna industrija ima značajna iskustva poslovanja u izrazito nepovoljnim uslovima ponude i potražnje.

ENI

Eni CEO, Claudio Descalzi, najavio je reviziju planova kompanije koji su ranije objavljeni za 2020 i 2021 godinu.

Eni je povukao svoj program otkupa akcija u visini od 400 miliona €. koji je planiran za 2020. godinu.

MOL

Naftna i gasna kompanija MOL Group saopštila je da će Capex u 2020. godini biti „najmanje 25% manja“ od prvobitnog cilja od 1,9 do 2,1 milijardi USD, odnosno ispod 1,5 milijardi USD.

Saopšteno je da će MOL i dalje imati veliku likvidnost od oko 2 milijarde USD nakon kupovine udela u naftnom polju Azeri-Chirag-Gunashli u Kaspijskom moru.

OCCIDENTAL PETROLEUM

Occidental Petroleum Corp. smanjio je Capex za 2020 godinu na 3,5-\$ 3,7 milijardu USD u odnosu na planiranih 5,2-\$ 5,4 milijardi USD. Najavljeno je dodatno smanjenje operativnih i kooperativnih troškova.

MURPHY OIL

Murphy Oil Corp. je revidirao budžet za 2020 godinu za 950 miliona USD. To je smanjenje budžeta za 35%. Roger W. Jenkins, predsednik i CEO izjavio je da ovo smanjenje budžeta će da obezbedi finansijsku fleksibilnost kompaniji i zaštitu dividendi na duži period. Redukovani budžet uticaće na dalji razvoj naftno gasnih ležišta u Meksičkom zalivu.

APACHE

Apache Corp planira da smanji Capex za 2020 godinu na 1-1.2 milijardi USD . Smanjenje investicija je planirano u Egiptu i Severnom moru.

EQUINOR

Norveška naftna kompanija će smanjiti investicione i operativne troškove oko 3 miliona USD . Prethodno je Equinor suspendovao program otkupa akcija u visini 5 miliona USD

HALLIBURTON

Halliburton , svetski poznata servisna kompanija za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa objavila je da u 2020. godini značajno smanjuje svoje troškove poslovanja koji su planirani u visini 1,2 milijarde USD.

I ako nije objavljeno koliko će da bude smanjenje troškova, poznato je da je testiran jedan scenario smanjenja troškova za 60-65%. CFO Lance Loeffler,

rekao je da je moguće da budžet za 2020. godinu bude oko 800 miliona USD. Toliki budžet je bio 2014 u toku poslednje naftne krize.

Halliburton je već smanjio troškove radne snage, slanjem 3.500 radnika na prinudni odmor. Poslednja vest je da je opustio 350 radnika na lokalitetu 215 East Bois D'Arc, Duncan u Oklahomi.

SCHLUMBERGER

Schlumberger , najveća svetska servisna kompanija je objavila smanjenja svojih troškova poslovanja za 30%.

Kompanija očekuje ubrzano smanjenje aktivnosti bušenja i hidrauličnog frakturisanja u svim naftnim kompanijama.

Još početkom ove godine, Schlumberger je najavio agresivnu strategiju smanjenja troškova, koja podrazumeva i smanjenje broja zaposlenih i visine kompenzacija za prekid radnog odnosa.

PETROBRAS

Petrobras , naftna brazilska kompanija smanjuje planirane investicije za 2020. godinu sa 12 milijardi USD na 8.5 milijardi USD, tako što odlaže istraživanja i izgradnju novih postrojenja. Istovremeno , planira smanjenje operativnih troškova poslovanja u visini 2 milijarde USD .

Zbog naglog pada cene nafte , Petrobras uvodi i mere smanjenja plata u cilju održanja likvidnosti.

Najvažnije planirane mere su:

- Odlaganje isplata revolving kredita od 1.5 milijarde USD i dve linije kredita vrednosti 670 miliona USD
- Odlaganje isplata dividendi u visini 324 miliona USD
- Smanjenje i odlaganje troškova radne snage u visini od 460 miliona USD
- Odlaganje isplate bonusa po osnovu rezultata rada i prekovremenog rada u 2019 godini
- Odlaganje 30% isplate mesečnih plata CEO, izvršnih direktora i menadžera kao i otkazivanje svih konkursa za prijem nove radne snage u 2020 godini
- 50% smanjenje privremeno zaposlenih u naredna tri meseca

Konačno, Petrobras je doneo odluku da od kraja marta smanji proizvodnju nafte za 100.000 b/d.

Bord **OMV** kompanije doneo je akcioni plan smanjenja troškova za 2020. godinu u visini 4 milijarde eura. Ovaj akcioni plan obuhvata:

- Smanjenje za 500 miliona eura planiranih investicija u 2020.godini u visini od 2 milijarde eura
- Smanjenje operativnih troškova za 200 miliona eura u odnosu na 2019. godinu
- Odlaganje plaćanja 2 milijarde eura za akviziciju 39% Borealisa do kraja 2021. godine
- Odlaganje investicija i akvizicija novih projekata u visini 1.5 milijardi

RUSKE KOMPANIJE

Prema procenama Dmitry Marinchenka, jednog od direktora Fitch-a, ruske naftne kompanije će u toku 2020. godine smanjiti svoje investicije za 10-20%. I ako su ruske kompanije manje osetljive na pad cena nafte, biće primorane na smanjenje investicija zbog 2.5% pada kotizacija.

Prema rečima Marinčenka, kompanije će morati da smanje neobavezujuće troškove i moraću da pregovaraju sa servisnim kompanijama o uslovima plaćanja.

Većinski vlasnik Lukoila Vagit Alekperov, najavio ukupno smanjenje troškova poslovanja u visini od 1.5 milijardi USD zbog drastičnog pada cene nafte.

Sa druge strane, Gasprom njeft neće smanjiti ulaganja u svoj projekat u iračkom Kurdistanu uprkos zahtevu vlade poluautonomne regije da to učini.

Iz kompanije kažu za Reuters, da su odbili da smanje ulaganja u razvoj naftnog projekta Sarqala u tom regionu. Gasprom njeft ima 40% udela u Garmian bloku,

Roszarubežnjeft nova državna kompanija

Rusija je osnovala naftnu firmu Roszarubežnjeft, koja će se specijalizovati za proizvodnju i transport nafte i gasnog kondenzata, stoji u podacima Spark database. Nova kompanija je u vlasništvu ruske federalne agencije za upravljanje državnom imovinom. Odobreni kapital iznosi preko 4 milijarde. Generalni direktor je Nikolaj Ribčuk, koji nije poznata u krugovima naftaša. Kompanija je registrovana u Moskvi 28. marta 2020. godine, na dan kada je Rosnjeft objavio planove da zaustavi svoje poslovanje i proda svoju imovinu u Venecueli.

NEKE REFERENCE

<https://www.chevron.com/stories/chevron-announces-actions-in-response-to-market-conditions>

<https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Chinese-Oil-Giant-Is-Slashing-Spending.html>

<https://seekingalpha.com/news/3551985-bp-eyes-possible-20-capex-cut-this-year-cfo-says>

<https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/032320-shell-cuts-spending-and-buybacks-in-response-to-oil-price-slump>

<https://www.albawaba.com/business/total-slash-capex-3-billion-2020-1346864>

<https://www.thestar.com.my/business/business-news/2020/03/30/chinas-sinopec-cuts-2020-capital-spending>

PRE POJAVE KORONAVIRUSA I SAUDIJSKO-RUSKOG SUKOBA

STRUČNI TEKST

Prognoze tržišta nafte i gasa u 2020. godini

Piše: mr Aleksandar Nedučin

Uzimajući u obzir da se ovde radi o prvom broju našeg Biltena u ovoj kalendarskoj godini, tema iz naslova i pored toga što je prvi kvartal upravo protekao, ne bi u normalnim okolnostima bila neinteresantna i bila bi podložna izazovu provere stepena proceniteljskog umeća autoriteta u našoj oblasti.

Na

geopolitičku turbulentnost i koliko-toliku predvidivost globalnih i regionalnih događanja se računalo, ali nesretnim sticajem virusnih okolnosti, predviđanja se ne obistinjuju i očigledno da će morati da se radi ozbiljno resetovanje prognoza. No, i pored toga, ipak smo se odlučili da ovom prilikom prikazemo kako su 2020. godinu do izbijanja epidemije videle najveće svetske kompanije, agencije i finansijske institucije koje svoje poslovanje vezuju za sektor nafte i gasa.

Šta očekivati od 2020., koliko turbulentna može da bude posle iskustva sa cenom nafte od 100 i više dolara za barel od sredine 2011. do sredine 2014. (maksimalna cena za Brent u jednom momentu je bila čak 126,64 dolara), i potom drastičnog pada od sredine 2014. do 2017. godine (minimalna cena, opet za Brent, je bila 27,88), sa prosečnom cenom od 71,34 u 2018. i 64,26 u 2019?

Još decembra se smatralo da će na ovu industriju u nastupajućoj godini uticati:

- Oslabljen rast potražnje za naftom, nastaviće se (u 2019. je bio najniži od 2011.), kao posledica globalno usporenog rasta i trgovinskog rata SAD i Kine, što se odražavalo i na najbrže rastuće ekonomije u Aziji,
- Izbori u SAD, i posledice eventualnog ne reizbora Trampa na celokupnu američku politiku koja diktira njenu energetiku, i time utiče na svetska tržišta nafte i gasa,

- Borba protiv klimatskih promena, Evropska Unija preko svog Evropskog zelenog dogovora („Green deal“) uvodi porez na emisiju ugljendioksida („carbon tax“) sve u cilju zaštite od efekta staklene bašte; Rusija kao glavni izvoznik prirodnog gasa u Evropu će biti posebno pogođena, uostalom kao i SAD sa svojim LNG-om,
- Umanjeno finansiranje gasnih projekata, i pored očiglednih prednosti koje ima kao gorivo, nije lako naći kompaniju ili instituciju koja bi podržala realizaciju novih projekata.

Financial Times sredinom decembra sugeriše da pažnju u ovoj godini u naftnoj industriji treba obratiti na sledeće:

- Američku naftu iz škrljaca – posle nekoliko godina intenzivnog rasta proizvodnje, u 2020. se očekuje njeno usporavanje, i to ako ne na početku, onda vrlo izvesno od sredine godine. Ulaganja će biti desetak posto niža nego prethodne godine,
- Usporavanje rasta potražnje – prognoze rasta su ispod 1% na godišnjem nivou,
- OPEC+ - ovo udruženje (uključuje i Rusiju) je bilo relativno uspešno u približavanju cene nafte 60 dolara po barelu, ali samo poneki od analitičara misle da će uspeti da je značajno povećaju,
- Predsedničke izbore u SAD – posmatrano sa aspekta tržišta nafte, veruju da se svode samo na jedno ime, na Trampa,
- Zaštitu okoline – kod evropskih naftnih kompanija već postoji bojazan da će ih banke početi tretirati kao proizvođače uglja, otežavajući im pristup kapitalu.

U razloge za nepostojanu (stvarnosti verovatno više odgovara prevod “prevrtljivu”, od reči volatile) cenu nafte, koja je i inače podložna sezonskim promenama, ubrajaju se još i rastuća proizvodnja američke nafte (počevši od 2015. povećavaju proizvodnju nafte iz škrljaca i etanola kao alternativnog goriva; krajem prošle godine je proizvodnja bila na nivou od 12,9 miliona barela na dan, sa prosekom od 12,2 za celu 2019.), porast vrednost dolara (sve transakcije se obavljaju u američkoj valuti; rast kompenzuje pad cene nafte), smanjenje proizvodnje od strane OPEC-a a naročito Saudijske Arabije koje nosi rizik prepuštanja tržišta američkim kompanijama i neprijateljskom Iranu.

ExxonMobil je svoje viđenje globalnog energetskog razvoja krajem avgusta prethodne godine projektovao na sledećih dvadeset godina (Outlook for Energy: A Perspective to 20240), polazeći od sledećih pretpostavki:

- Potražnja za energijom će porasti u proseku za 20%, s tim što će u OECD zemljama biti smanjena za 5% a u ostalim će porasti, prateći povećan broj stanovnika (sa sadašnjih 7,5 milijardi na 9,2) i postepeno povećavanje standarda života,
- Potražnja za električnom energijom će porasti za 60%, zadovoljavajući potrebe elektrifikacije zgrada, fabrika, putničkih kola, autobusa, automatizacije itd.,
- Nafta i gas će ostati na približnom nivou od 55% učešća u globalnoj energetskoj potrošnji.

Naftni sektor će u narednim godinama biti pod uticajem povećane tražnje za obnovljivim izvorima energije, postizanja povećane efikasnosti goriva i kako je napred rečeno, povećanom tražnjom za električnim vozilima.

ENI u svojoj Strategiji 2019 – 2022. u ovoj godini je prognozirala cenu od 65 dolara za Brent naftu.

EIA (US Energy Information Administration) u januaru ove godine ažurira svoju kratkoročnu procenu za Brent (benčmark za svetsku cenu) i WTI (benčmark za cenu američke nafte), predviđajući da će prosečna cena za Brent biti 65\$ a za WTI 59,5\$ (razlika od 5,5\$ se tumači viškom WTI nafte na tržištu). Takođe, u prvom kvartalu ove godine se očekuje tražnja od oko 100,3 miliona barela na dan, prognozirajući kraj godine sa 101 milion (povećanje od oko 7%)..

U sledećoj kratkoročnoj prognozi, u februaru, EIA smanjuje prosečnu cenu za ovu godinu na 61 dolar (58 u proseku u prvoj polovini godine, i 64 u drugoj). Isto tako se i rast potražnje sa januarskih 1,3 miliona barela na dan smanjuje na 1 milion.

OECD u svom glasilu koje se izdaje na period od dve godine, Economic Outlook (Volume 2019, Issue 2) iz novembra prošle godine, cena Brent nafte je na konstantnih 60 dolara u celom posmatranom periodu. uz globalni rast BDP-a od 2,9%.

IMF u World Economic Outlook iz januara predviđa za Brent cenu od 58 dolara u 2020., uz rast globalnog BDP-a od 3,2%.

OPEC u svom decembarskom izveštaju o stanju na tržištu nafte, globalnu tražnju vidi sa povećanjem od 1,08 miliona barela na dan u odnosu na 2019., da bi je već sredinom januara korigovao na više, na 1,22 miliona barela na dan, a globalni ekonomski rast sa 3% na 3,1%. U svrhu ublažavanja posledica usporenog globalnog ekonomskog rasta, prošle godine su pet puta u roku od osam meseci menjali prognoziranu tražnju.

Rystad Energy (norveška istraživačko konsultantska kompanija u oblasti energetike), opet, svoje viđenje uravnoteženog tržišta nafte (pod tim podrazumevaju povećanje tražnje od 1 - 1,2 miliona tona na dan) u ovoj godini bazira na sledećem:

- Da nema globalne recesije,
- Da zemlje OPEC-a nastave sa smanjivanjem proizvodnje,
- Na efektu novih IMO propisa (od januara ove godine, agencija UN, International Maritime organization – IMO, u skladu sa MARPOL konvencijom, zabranjuje brodovima da koriste gorivo sa sadržajem sumpora većim od 0,5%, za razliku od sadašnjih 3,5%), jer veruju da će oni podići nivo tražnje. Procenjuje se da će najveći dobitnici biti rafinerije koje prerađuju nafte sa povećanim sadržajem sumpora. Jedna od posledica će biti smanjena ponuda benzina i drugih proizvoda.

JP Morgan ove godine očekuje povećanje tražnje od 1 milion barela dnevno, ali i manjak na tržištu od 200.000 barela na dan.

Global Oil Supply and Demand Outlook u ovoj godini predviđaju tri scenarija. Ako se nastavi poremećaj na strani ponude (smanjena proizvodnja u Venecueli, Libiji, zemljama OPEC-a, sankcije SAD prema Iranu) i dođe do posrtanja globalne ekonomije, cena nafte bi išla do nešto ispod 90 dolara. Ako OPEC počne lagano da povećava proizvodnju i uspe donekle da kompenzuje probleme koje imaju Venecuela, Libija i Iran, uz povećanu tražnju i povećanu ponudu američke nafte iz škrljaca, cena bi išla do 65 dolara. U trećoj varijanti rast tražnje se usporava, trgovački ratovi i narastajući ekonomski nacionalizam dovode do kraja ekonomske ekspanzije i do globalne recesije, te se kao rezultat cena nafte kreće oko 55 dolara.

Interesantno je da je Goldman Sachs maja 2015. god. u svojoj dugoročnoj prognozi "video" prosečnu cenu od 55 dolara za barel Brent nafte u ovoj godini.

Krajem oktobra 2019. su u puno kratkoročnijoj prognozi očekivali u proseku cenu od oko 60 dolara.

Komentator Oil Price portala sredinom januara ne veruje da će cena ići ispod 50 dolara ove godine.

Što se prirodnog gasa tiče, potražnja za njim konstantno raste. S obzirom na nisku cenu i njegove prednosti u odnosu na naftu kada je čistoća sagorevanja u pitanju, na podatak da danas oko trideset miliona automobila idu na (komprimovani) gas i da utečnjeni prirodni gas konkuriše dizelu kao gorivu za kamione, da se naručuje na desetine mega brodova za transport kontejnera na LNG pogon, da je proizvodnja energije na bazi gasa široko rasprostranjena, izgleda da će u doglednoj budućnosti biti vrlo ozbiljna alternativa nafti, bar u sektoru transporta.

Po prognozi EIA iz decembra 2019., prosečna cena na Henry Hub-u (distribuciono čvorište američkog nacionalnog gasnog sistema; cena gasa na njemu se formira na njujorškoj berzi) u ovoj godini će biti 2,45 \$/MMBtu (oko 90 \$/1.000m³). Ruski Сколково donosi da je po sadašnjim cenama američki LNG na granici rentabiliteta, jer na cenu od 70 – 120 \$/1.000m³ treba dodati troškove transporta do Evrope od 35\$ i regasifikacije od 18\$.

Budući da je januara ruski gas u Evropi bio 3,63 \$/MMBtu (oko 127,3 \$/1.000m³), a da je sudeći po Petroleum Economist-u iz februara, Rusija čak spremna da za Evropu spusti cenu LNG-a na zaista niskih 2 \$/MMBtu, predstoji velika “gasna” borba dve super sile. Rusija je u prednosti jer za razliku od SAD, može da gas Evropi dopremi i cevovodima i brodom (LNG iz Jamala). Cena na respektibilnim čvorištima u Evropi (Engleska i Holandija) je bila 3,5 – 3.7 \$/MMBtu.

Evropski uvoz prirodnog gasa u januaru ove godine je po prvi put “na ravne časti” podeljen između LNG-a i ruskog gasa iz cevovoda (po 10 milijardi kubika; prošlog januara je odnos bio 2:1 u korist cevovodnog).

Reference

<https://oilprice.com/Energy/Energy-General/The-5-Biggest-Threats-To-Oil-Gas-In-2020.html#>

<https://www.ft.com/content/e8bd77fc-1cd7-11ea-97df-cc63de1d73f4>

<https://www.thebalance.com/oil-price-forecast-3306219>

<http://www.oilreviewafrica.com/exploration/industry/three-essential-factors-for-oil-prices-in-2020-rystad-energy>

<https://corporate.exxonmobil.com/Energy-and-environment/Looking-forward/Outlook-for-Energy/Outlook-for-Energy-A-perspective-to-2040>

<http://eni.iwebcasting.it/2019-2022-strategy/assets/docs/presentation.pdf>

<https://www.eia.gov/outlooks/steo/archives/Jan20.pdf>

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/01/20/weo-update-january2020>

https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/images/content/publications/OPEC_MOMR_January_2020.pdf

<https://www.mckinsey.com/solutions/energy-insights/global-oil-supply-demand-outlook-to-2035/~media/231FB01E4937431B8BA070CC55AA572E.ashx>

https://energy.skolkovo.ru/downloads/documents/S_EneC/Monitoring/SKOLKOVO_EneC_Monitoring_Gaz_2020-01.pdf

PROGNOZA INVESTICIJA U 2020. GODINI

Piše: I.G. Balčín

Budućnost tržišta nafte i gasa, nikada nije bila toliko složena kao početkom ove decenije. Prethodni period oporavka cena nafte, zajedno sa primenom novih tehnologija, stvorio je nove mogućnosti investiranja i realizacije novih projekata posebno u oblastima kao što su Meksički zaliv, Zapadna Australija, Afrika i Bliski istoku.

Međutim, kada su u pitanju novi projekti, perspektiva je ohrabrujuća. Prema pisanju kompanije Rystad Energy, oko 250 novih projekata verovatno će biti predmet razmatranja za razvoj u 2020. godini.

Broj istražnih, eksploatacionih i skladišnih plovih objekata treba da se poveća za oko 28 novih objekata. Takođe se očekuje izgradnja preko 400 km novih podvodnih cevovoda.

Eksploatacija nafte na velikim dubinama su vodeći projekti. Trenutno u Meksičkom zalivu njihova proizvodnja prelazi 2.000.000 barela dnevno nafte

Drugi trend koji se očekuje je povećanje rasta LNG tržišta. Prema istraživanju McKinsey-a, očekuje se da će LNG potražnja rasti 3,6 odsto godišnje do 2035. godine. Ovaj trend zahteva povećanje kapaciteta LNG proizvodnje na 250 milijardi m³.

Postoji nekoliko velikih projekata u razvoju koji će nastaviti da pokrivaju povećanje LNG potrošnje na globalnom planu. Do kraja 2019. godine, Australija, je postala vodeći LNG izvoznik. Izvezla je oko

77.500.000 tona, u vrednosti od 33.5 US milijardi dolara.

Australija je izvezla dva puta više od Sjedinjenih Država (koja je isporučila 34.300.000 tona) i upravo je premašila Katar koji je izvezao 75.000.000 tona.

U 2020 očekuje se i nastavak trenda smanjivanja investiranja vodećih kompanija u oblastima sa visokim troškovima istraživanja. Prognozira se da će vodeće naftne kompanije intenzivirati istraživanja u oblastima sa nižim troškovima investiranja. Uprkos ovom trendu, Global Data saopštava da će u toku 2020 godine početi realizacija 30 novih projekata (19 u vodama Engleske, 10 u vodama Norveške, a jedan projekat u vodama Danske).

Smatra se da će u 2020 godini početi sa proizvodnjom 99 novih gasnih projekata, a istovremeno će 112 novih naftnih projekata proizvoditi 17% više nafte.

Zbog tržišne neizvesnosti, naftne kompanije će sačekati sa inicijalnom razradom ležišta koji se zasnivaju na visokim troškovima. Očekuje se početak proizvodnje nafte iz 14 projekata koji se nalaze u ultra dubokim vodama. U vodama Brazila i Meksičkog zaliva nalazi 12 ovakvih naftno gasnih polja.

Konačno, na Bliskom istoku vodeću ulogu imaće ADNOC koji je najavio dnevnu proizvodnju od 4.000.000 barela nafte dnevno, kao i povećanje istraživanja za 40% do 2025. godine. U nastavku da je se pregled najvećih investicionih projekata u 2020.

1. ALJASKA LNG POSTROJENJE

Lokacija: SAD

Vrednost: \$43 milijardi

Početak rada: 2020

Alaska's LNG Mega-projekat nastavlja sa izgradnjom u 2020 godini. Ovo je jedan od najvećih LNG projekata u svetu koji obuhvata tri postrojenja za utečnjavanje prirodnog gasa, postrojenje za obradu gasa i gasovod dužine 1.200 km. LNG postrojenje imaće kapacitet utečnjavanja oko 80 miliona m³ gasa. Projekat realizuje konzorcijum Alaska LNG koji čine 35% ExxonMobil, 20% ConocoPhillips Alaska, 25% Alaska Gasline Development Corporation i 20% Hilcorp Alaska. BP je u avgustu 2019. godine prodao kompaniji Hilcorp Alaska svoj udeo od 20% za 5,6 milijardi USA dolara.

Očekuje se da će projekat biti završen do kraja 2020. godine, ukoliko u martu budu dobijene pozitivne dodatne ekološke analize.

2. ROVUMA LNG PROJECT

Vrednost: \$33 milijarde

Lokacija: Mozambique

Početak rada: 2020.

Očekuje se donošenje poslednje investicione odluke u toku ove godine. Ovo je najveći privatni projekat koji se realizuje u Africi.

Rovuma LNG postrojenje je jedan od tri najvažnijih LNG izvoznih projekata u Mozambiku.

Rovuma LNG postrojenje imaće kapacitet proizvodnje LNGa od 15.2 miliona tona godišnje.

ExxonMobil planira da investira 500 miliona dolara u prvoj fazi projekta. Proizvodnja u punom kapacitetu planira se u toku 2025. godine.

3. UPPER ZAKUM POLJE – Povećanje proizvodnje

Lokacija: UAE

Vrednost: \$21.8 milijardi

Ovo polje se procenjuje da je drugo najveće morsko naftno ležište u svetu kojim upravlja Zakum Development Company (ZADCO) – konzorcijum Abu Dhabi National Oil Company (ADNOC) (60%), ExxonMobil (28%) i the Japan Oil Development Company (Jodco) (12%).

Nalazi se u vodama Abu Dabija i procenjuje se da ležište raspolaže sa 50 milijardi barela sirove nafte. Trenutno se proizvodi samo 500,000 b/d nafte iz 173 proizvodnih bušotina. ZADCO planira da poveća proizvodnju na 750.000 barela dnevno investiranjem u proizvodne kapacitete u dve faze.

4. YANBU – naftno hemijski kompleks

Lokacija: Saudijska Arabija

Vrednost: \$20 milijardi

Početak rada: 2028. godine

Saudi Aramco and Saudi Basic Industries Corp (SABIC) potpisali su ugovor 2016. godine o izgradnji naftno hemijskog kompleksa u Yanbu- luci na Crvenom moru. Smatra se da je ovo prvi zajednički projekat dve vodeće kompanije u Saudijskoj Arabiji.

Planirano je da kompleks proizvodi iz 20 miliona tona/g nafte osnovne naftne derivate, hemijske proizvode i bazna ulja. Očekuje se proizvodnja 9 miliona hemikalija od čega 2.8 miliona tona etilena, propilena, butadiena, benzena, toluena i ksilena.

Planira se primena Saudi Aramco's Catalytic Crude to Chemicals (CC2C) tehnologije koja je razvijena u saradnji sa Axens i Technip FMC. Ova tehnologija obezbeđuje konverziju oko 60% sirove nafte u hemijske proizvode

5. RUWAIS REFINERY COMPLEX

Lokacija: UAE

Vrednost: \$20 milijardi

Ovaj projekat podrazumeva izgradnju kompleksne rafinerije kapaciteta 922.000 barela/d Nalazi se 240 km od Abu Dhabija . Počela je sa radom 1981.godine a proširena 2015. godine. Dalji planovi su da se izgradnjom treće rafinerije u okviru kompleksa , poveća kapacitet prerade na 1.5 miliona barela/d .To bi bila jedna od najvećih rafinerija u svetu.

6. ZUBAIR naftno polje

Lokacija : Irak

Vrednost : \$18 milijardi

Ovo naftno polje nalazi se 20 km jugozapadno od Basre. Zubair naftno polje je jedno od najvećih u svetu (4.5 milijardi dokazane rezerve). Italijanska ENI kompanija je angažovana da poveća proizvodnju

sa 195.000 barela/d na 700,000 barela/d.

Prošle godine, ENI je objavio povećanje kapaciteta proizvodnje na 500,000 barela/d. Istovremeno ENI je saopštio nastavak investiranja u visini od 7 milijardi dolara.

7. RAS LAFFAN - QATARGAS – NFE

Lokacija: Katar

Vrednost: \$18 milijardi

Ras Laffan rafinerija na obali Katara proizvodi oko 10 miliona tona LNGa iz gasa koji dolazi iz južnog sektora polja Severni Katar. Prema planovima , očekuje se 30% veća proizvodnja gasa iz ovog polja do 2023. godine . Povećanje proizvodnje gasa zahteva izgradnju tri nove LNG linije ukupnog kapaciteta od 37.2 miliona tona. Ovom investicijom ukupna godišnja proizvodnja LNG u Kataru iznosiće 126 mil tona. Sadašnja LNG proizvodnja iznosi 77 miliona tona.

Da bi se obezbedila ova količina LNGa , očekuje se 170 miliona m³/d gasa iz Severnog polja koji bi se delom koristio kao sirovina za Ras Laffan rafineriju. Pri toj dnevnoj količini gasa Ras Laffan rafinerija proizvodiće etana 4,000 ton/dan, kondenzata 260,000 bbl/d i LPGa 11,000 tona/dan. Očekuje se i izgradnja linije za proizvodnju helijuma 16 tona/dan.

8. BASRA- Sabirna stanica gasa

Lokacija: Irak

Vrednost: \$17.2 milijardi

Početak rada : 2027. godine

Irčki Master Plan definisao je ubrzano otkrivanje novih rezervi gasa. Basra sabirna stanica gasa (Basra Gas Gathering Project) predstavlja značaj deo celog projekta koji će obezbediti potrebne količine gasa za domaće elektrane kao i za izvoz LNGa preko plutajućeg LNG postrojenja . Projekat planira sakupljanje oko 57 miliona m3/d sa naftnih polja Rumaila, Zubair and West Qurna. Ova polja trenutno proizvode 42.5 miliona/d gasa , ali se koristi samo oko 12 miliona m3/d i. Ostala količina gasa se sagoreva na poljima.

9. Al Zour Rafinerija

Vrednost: \$16 milijardi

Lokacija: Kuvajt

Početak rada: 2020.

Izgradnja je počela još 2017. godine, a zatim zaustavljena zbog niskih cena sirove nafte. U toku 2019.godine nastavljena je realizacija projekta . Ova rafinerija biće jedna od najvećih u svetu (1.5 miliona bbl/d kapacitet). Projekat se realizuje u pet faza. Očekuje se početak proizvodnje krajem decembra 2020. godine.

10. ABU DHABI Hail i Ghasha kiseli gas

Lokacija: UAE

Vrednost: \$15 milijardi

Početak proizvodnje: 2024.

Hail i Ghasha ležište kiselog gasa, nalazi se u morskom pojasu Abu Dhabi-a . Ležište je razvijeno je od strane ADNOCa sa projekcijom proizvodnje oko 42 miliona m3 kiselog gasa i kondenzata. Ovim projektom planira se za 18% povećanje UAE dnevne proizvodnje gasa .

Oba ležišta se nalaze na dubini od 15 metara mora i sadrže 18%-35% H₂S and 5%-10% CO₂ .

U februaru 2020 godine KBR je potvrdio da je potpisao ugovor sa ANDOCOM za realizaciju EPC paketa.

11. RUMAILA naftno polje

Lokacija: Irak

Vrednost: \$15 milijardi

Početak proizvodnje: 2027.godine

Južna Rumaila je najveće naftno polje u Iraku. Vlada Iraka planira da poveća sadašnju proizvodnju nafte od 1.4 miliona barela dnevno, na 2.1 miliona barela dnevno. Ovim povećanjem proizvodnje ovo naftno polje postaće drugo najveće proizvodno naftno polje na svetu. Povećana proizvodnja nafte doprinosi 10% ukupnoj proizvodnji nafte na Bliskom istoku i 3% svetskoj dnevnoj proizvodnji. BP je glavni operator.

12. Marjan naftno polje

Lokacija : Saudi Arabia

Vrednost: \$15 milijardi

Početak proizvodnje : 2023 godine

Marjan naftno polje je otkriveno 1967. godine . Procenjena količina nafte iznosi 2.31 milijardi barela. Trenutno Saudi Aramco proizvodi 270,000 barela dnevno. Daljom razradom polja očekuje se dnevna proizvodnja od 475.000 barela nafte i 750 MMcf gasa.

13. South Pars naftno gasno polje - 13-14 faza

Vrednost: \$13 milijardi

Lokacija : Iran

Početak proizvodnje : 2020. godine

Projekti South Pars 13-14 su planirani da proizvede oko 90 miliona m³ /dan gasa koji će da se koristi za Persian LNG projekat. Smatra se da će realizacijom ova dva projekta biti obezbeđeno 75% godišnje potrošnje prirodnog gasa u Iranu u narednih 25 godina. Imaće preko 80 proizvodnih bušotina gasa. Planirano je da proizvodnja prirodnog gasa počne u prvoj polovini 2020. godine.

14. Scarborough Gas Project & Pluto LNG Expansion

Vrednost: \$11 milijardi

Lokacija : Australija

Početak proizvodnje : 2020. godine

Woodside planira da poveća LNG proizvodnju na Pluto LNG postrojenju. Planira se izgradnja dodatne LNG linije od 4-5 miliona tona / godišnje . Ova LNG linija bi obezbedila dalji razvoj Scarborough gasnog ležišta koje se nalazi 270 km od sadašnjeg Pluto postrojenja .

Trenutno, postrojenje ima jednu LNG liniju kapaciteta 4.9 miliona tona / godišnje koja koristi prirodni gas sa Pluto i Xena ležišta. Investiciona odluka očekuje se do kraja 2020. Godine.

15. Dangote Refinery and Polypropylene Plant

Vrednost: \$11 milijardi

Lokacija : Nigerija

Projekat Dangote rafinerija i Polypropylene postrojenje biće po kapacitetu najveća postrojenja u Africi. Samo rafinerija planiranog kapaciteta od 650,000 barela / dnevno, povećaće za dva puta sadašnje rafinerijske kapacitete u Nigeriji i obezbediće manju zavisnost od uvoza benzina i dizela. Rafinerija će moći da prerađuje različite kvalitete nafte, uključujući i naftu iz škriljaca. Početkom 2021. godine, očekuje se početak rada postrojenja.

Reference

<https://www.fircroft.com/blogs/10-major-oil-and-gas-projects-to-watch-in-2020-08816193115>

<https://www.fircroft.com/blogs/10-biggest-middle-east-oil-and-gas-projects-to-watch-in-2020-05019154549>

Centar za odnose sa javnošću NIS-a:

Ambiciozna ulaganja NIS-a u 2020. godini

Prema Biznis planu usvojenom u decembru prošle godine, NIS je planirao ulaganja veća od 37 milijardi dinara, međutim imajući u vidu najnovija dešavanja koja su bez presedana, NIS će pratiti dalji razvoj situacije

U skladu sa Biznis planom koji je Odbor direktora usvojio u decembru 2019. godine Naftna industrija Srbije je u tekućoj godini projektovala realizaciju ambicioznog investicionog portfolija. Međutim, imajući u vidu dramatičan pad cena sirove nafte koji u kombinaciji sa padom tražnje usled pandemije novog korona virusa stvara situaciju bez presedana na globalnom tržištu, NIS će pratiti razvoj situacije, ali je rano govoriti o bilo kakvim detaljima.

Šta je planirano krajem prošle godine kada je o investicijama reč? Kada je reč o Biznis planu NIS-a za 2020. godinu, planirana su ulaganja od 37,5 milijardi dinara. Ove investicije još su značajnije ako se zna da je kompanija i u 2019. godini realizovala kapitalna

ulaganja u visini od 42,2 milijarde dinara, što je najveći CAPEX NIS-a još od 2013. godine.

Najviše ulaganja u 2020. godini NIS planira da realizuje u istraživanje i proizvodnju nafte i gasa, dalji razvoj prerađivačkih kapaciteta i modernizaciju maloprodajne mreže. Prioritet u oblasti istraživanja i proizvodnje u tekućoj godini biće dalja realizacija programa bušenja i geološko istražnih radova na profitabilnim projektima u Srbiji i inostranim koncesijama, kao i nastavak trenda uvećanja rezervi kompanije. Kada je reč o ino koncesijama, poseban fokus biće na radovima u Rumuniji gde je NIS u 2019. godini započeo probnu proizvodnju nafte.

Kada je reč o preradi, u 2020. godini planiran je završetak projekta izgradnje postrojenja za duboku preradu sa tehnologijom odloženog koksovanja u Rafineriji nafte Pančevo, nakon čega će NIS dobijati veće količine najkvalitetnijih derivata, a započeće i proizvodnja novog proizvoda – koksa.

Osnovni pravac ulaganja u segmentu prometa naftnih derivata biće nastavak modernizacije maloprodajne mreže u Srbiji i regionu. Time će biti nastavljen trend iz 2019. godine kada su puštene u rad tri savremene digitalne benzinske stanice na autoputevima u Srbiji i završena izgradnja nove, 19. po redu, benzinske stanice NIS-a u susednoj Rumuniji. Takođe, prioritet NIS-a u ovoj oblasti su i razvoj prodaje novog proizvoda, koksa, dalji razvoj prometa premijalnih goriva, kao i dodatnog asortimana.

U oblasti energetike, u 2020. godini planira se finalizacija projekta izgradnje Termoelektrane-toplane (TE-TO) Pančevo koju NIS realizuje u saradnji sa „Gasprom energoholdingom“.

Ovaj projekat izuzetno je značajan za kompaniju jer će se u novoj elektrani proizvoditi toplotna i električna energija prvenstveno za potrebe Rafinerije nafte Pančevo, dok će deo proizvedene električne energije biti usmeren u energetski sistem Srbije.

U ovoj godini NIS će nastaviti i sa procesom digitalizacije na svim nivoima kompanije i investirati u portfolio digitalnih projekata, čime se očekuju dugoročni efekti na pokazatelj EBITDA.

Takođe, u fokusu NIS-a biće dalja unapređenja u oblasti bezbednosti na radu i zaštite životne sredine kako bi se kompanija dodatno približila svom cilju u ovoj oblasti – radnim procesima bez povreda i negativnih uticaja na životnu sredinu. Na ovaj način NIS nastavlja da radi na sprovođenju Strategije razvoja do 2025. godine koju je Odbor direktora kompanije usvojio 2017. Ukupan investicioni program koji je predviđen ovom Strategijom i treba da bude realizovan od 2017. do 2025. godine iznosi oko dve milijarde evra.

STRUČNI TEKST

Pregled najvažnijih investicija u 2020. (jugoistočna Evropa)

Piše: I.G. Balčin

MOL-INA

INA počinje izgradnju postrojenja za koksovanje u Rijeci

Hrvatska naftna kompanija INA je potpisala je EPC ugovor sa KT-Kinetics Technology SPA za izgradnju postrojenja za koksovanje u rafineriji Rijeka kapaciteta 90.000 b/d, a koje se planira da bude pušteno u rad 2023. godine. Procenjuje se da je vrednost projekta oko 450 miliona eura.

INA izabrala Futurol™ tehnologiju (Axens licenca) za proizvodnju bioetanola

INA je potpisala ugovor sa Axensom o licenci za Futurol™ tehnologiju za proizvodnju bioetanola na bazi celuloze. Istovremeno je sa Axensom potpisan ugovor za izradu baznog inženjeringa za izgradnju postrojenja u rafineriji Sisak. Izbor ove tehnologije u potpunosti zadovoljava EU Renewable Energy Directive RED II.

Novo postrojenje po Futurol™ tehnologiji imaće godišnji kapacitet od 55.000 tona proizvodnje etanola na bazi lignoceluloze. Primenom ovog dobijenog etanola smanjuje se za 85 % emisija GHG u odnosu na fosilna goriva.

Inače, planirana je konverzija rafinerije Sisak u proizvodnju bitumena i proizvodnju nekih maziva. Konverzija u bio rafineriju je predmet dodatnih analiza.

MOL

Izgradnja novog Polyol kompleksa u Tisaujvarosu

Kako bi postala vodeći lider u hemijskoj industriji za Centralnu i Istočnu evropsku regiju, MOL Grupa u skladu sa svojom 2030 strategijom, odlučila je da proširi petrohemijski portfolio proizvodnjom posebnih hemijskih proizvoda.

Zbog širokog spektra mogućnosti primene, glavni pravac razvoja u petrohemiji predstavlja polieter polioli, materijal za poliuretansku penu.

Zbog toga, novo postrojenje za proizvodnju poliola predstavlja najveću investiciju MOL-a u petrohemijski kompleks koja iznosi 1.2 milijarde evra. Kapacitet postrojenja iznosi 200.000 tona poliola.

Očekuje se da će Polyol kompleks biti pušten u rad 2021. godine i da će otvoriti više od 200 radnih mesta. Postrojenje se zasniva na HPPO najsavremenijoj tehnologiji koju su razvile kompanije Thyssenkrupp i Evonik.

Postrojenje će biti izgrađeno od strane nemačke kompanije, Thyssenkrupp Industrial Solutions.

OMV

OMV gradi najveće PV postrojenje u Austriji

OMV i elektroenergetska kompanija Verbund potpisali su (Na slici CEO dveju kompanija ugovor o namerama za izgradnju PV postrojenja.

Planirano solarno postrojenje snage 18 GWh biće izgrađeno u Donjoj Austriji Weinviertel na površini od 200.000 m².

Istovremeno, OMV i Verbund razmatraju mogućnost izgradnje elektrolitičkog postrojenja za proizvodnju vodonika. Dobijeni vodonik bi se koristio za hidrogenaciju CO₂ u cilju smanjenja emisije CO₂ iz industrijskih postrojenja.

OMV PETROM

Proizvodnja nisko sumpornog goriva za pomorske motore

U rafineriji Petrobrazzi počela je proizvodnja nisko sumpornog brodskog goriva koje sadrži 0.5% sumora po IMO standardima u godišnjoj količini od 70.000 tona.

Vrednost investicije za proizvodnju nisko sumpornog goriva je 3 miliona eura. Sama investicija je trajala više od dve godine.

HELLENIC PETROLEUM

Hellenic Petroleum kupio 240 MW PV postrojenje

Hellenic Petroleum je kupio PV postrojenje od nemačke kompanije RES za 130 miliona evra.

Postrojenje kapaciteta 204 MW nalazi se u Severnoj Grčkoj (mesto Kozana). Smatra se da će imati godišnji kapacitet proizvodnje 300 GWh struje koji je dovoljan za potrošnju 75.000 domaćinstava.

Smatra se da ovo PV postrojenje je jedno od pet najvećih postrojenja u Evropi i da njegovim radom očekuje se smanjenje CO₂ emisije oko 300.000 tona godišnje. Početak rada PV postrojenja planirano je za početak 2021 godine.

AKTIVNOSTI WPC I NNKS-WPC

COVID 19 pretnja održavanju 23.Svetskog naftnog kongresa

LONDON - Tor Fjaeran, predsednik Svetskog naftnog saveta (WPC) obavestio je više od 70 državnih komiteta, članica ove međunarodne organizacije, među kojima je i Nacionalni naftni komitet Srbije, da WPC pomno prati situaciju vezanu za globalnu pandemiju korona virusa, u svetlu priprema za naredni, 23. Svetski naftni kongres, zakazan za decembar ove godine u Hjustonu (SAD).

„Kao i ostatak sveta, i 23. Organizacioni odbor Svetskog naftnog kongresa posmatrao je razvoj COVID-19 s dubokom zabrinutošću za one koji su pogođeni. Pomno pratimo situaciju i preispitujemo sopstvene mere zaštite i zdravlja kako bismo osigurali sigurno okruženje za sve koji budu učestvovali na 23. WPC-u ovog decembra. Nastavljamo sa našim planiranim aktivnostima i kako se Kongres bude bližio, poslušaćemo službene smernice američkih vlasti i međunarodnih zdravstvenih organizacija.

Važno je da svi sledimo uputstva i savete vlasti i kompanija, kao i da zaštitimo one koji su najranjiviji na virus u ovoj teškoj i izvanrednoj situaciji", poručio je Fjaeran u poruci datiranoj 12. marta ove godine“.

Čuvajte se!

Tor Fjaeranm Predsednik, Svetski naftni savet

COVID 19 threatens organisation of 23rd World Petroleum congress

LONDON - Tor Fjaeran, President of the World Petroleum Council (WPC) has informed members of this international organization, that the WPC is closely monitoring the development of COVID-19, in light of preparations for the next, 23rd World Petroleum congress, scheduled for December this year in Houston (USA).

„Like the rest of the world, the 23rd World Petroleum Congress Organizing Committee has watched the development of COVID-19 with deep concern for those impacted. We are closely monitoring the situation and reassessing our own health and safety measures to ensure a safe environment for everyone participating in the 23rd WPC this December. We are proceeding with our planning efforts and as the Congress draws nearer, we will heed official guidance from U.S. authorities and international healthcare organizations.

Going forward it is important that we all follow the instructions and advice from authorities and companies, and that we protect those most vulnerable to the virus in this difficult and extraordinary situation.

Be safe!

Tor Fjaeran, President, World Petroleum Council

23RD WORLD
PETROLEUM
CONGRESS

DEC 6-10
2020
HOUSTON, USA

NIS OBJAVIO REZULTATE POSLOVANJA U 2019. GODINI

Uloženo 42,2 milijarde dinara, prioriteti proizvodnja nafte i modernizacija prerade

NIS je krajem februara ove godine saopštio rezultate svog poslovanja u 2019. godini. Kako su saopštili iz ove kompanije, u 2019. godini NIS je realizovao najobimniji investicioni program još od 2013. godine. U dalji razvoj i modernizaciju NIS grupe uloženo je 42,2 milijarde dinara, što je 3 odsto više nego godinu dana ranije. Prioritet u investicijama bila su ulaganja u oblast istraživanja i proizvodnje nafte i gasa, dalja modernizacija Rafinerije nafte Pančevo i razvoj maloprodajne mreže u Srbiji i zemljama regiona, kao i realizacija projekata zaštite životne sredine u svim segmentima poslovanja.

Kada je reč o finansijskim pokazateljima, neto dobit NIS grupe za 2019. godinu iznosi 16,6 milijardi dinara, a pokazatelj EBITDA (profit pre plaćanja kamata, poreza na dobit i amortizacije) 44,5 milijardi dinara. U istom periodu obaveze NIS grupe po osnovu poreza i drugih javnih prihoda iznose 189,8 milijardi dinara. NIS je i u prethodnoj godini bio siguran izvor prihoda za svoje akcionare, a na ime dividende isplaćeno je 6,5 milijardi dinara.

U 2019. godini na aktivama NIS-a u Srbiji i inostranstvu ukupno je proizvedeno 1,286 miliona uslovnih tona nafte i gasa, uz povećanje rezervi ugljovodonika. Na aktivama u Rumuniji započeta je probna proizvodnja nafte i gasa, dok je u Srbiji obavljeno 700 km² 3D seizmičkih ispitivanja. U Rafineriji nafte Pančevo ukupno je prerađeno 3,373 miliona tona sirove nafte i poluproizvoda. Takođe, u 2019. godini obavljen je kapitalni remont u rafineriji, najkompleksniji u istoriji ove fabrike, u koji je uloženo preko 2 milijarde dinara. Period nakon remonta pratio je visok kapacitet rafinerijske prerade, pri čemu je u oktobru ostvaren rekord u proizvodnji bitumena od 59 hiljada tona, što je najbolji mesečni rezultat u poslednjih 10 godina. Pored toga, nastavljene su aktivnosti na izgradnji postrojenja za duboku preradu sa tehnologijom odloženog koksovanja, a završetak projekta planiran je u 2020. godini. Ukupan obim prometa naftnih derivata iznosi 3,702 miliona tona, uz povećanje obima maloprodaje od 5 odsto i povećanje prodaje u inoaktivama od 21 odsto. NIS grupa je i u 2019. godini nastavila sa modernizacijom maloprodajne mreže pa su na autoputevima u Srbiji otvorene tri savremene digitalne benzinske stanice, dok je u Rumuniji finalizovana izgradnja 19. maloprodajnog objekta u toj zemlji – stanice za snabdevanje gorivom Otopeni.

U oblasti energetike, NIS je u saradnji sa „Gasprom energoholdingom“ započeo izgradnju Termoelektrane-toplane Pančevo. Završetak ovog projekta, koji će značajno uvećati kapacitete NIS-a i partnera za proizvodnju električne energije i doprineti stabilnosti rada Rafinerije u Pančevu, planiran je u 2020. godini.

NIS je ostvario i zapažene rezultate u oblasti bezbednosti na radu – indikator povreda sa izgubljenim danima (pokazatelj LTIF) smanjen je 25 odsto u odnosu na 2018. godinu. Jedan od fokusa bila su i ulaganja u projekte zaštite životne sredine u koje je tokom 2019. godine investirano 534 miliona dinara. Pored toga NIS je nastavio da ulaže i u razvoj zajednice i u društveno odgovorne projekte uložio preko 371 miliona dinara.

Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a, izjavio je:

„NIS je u 2019. godini ostvario dobre finansijske i operativne rezultate, uprkos tome što su prosečne cene nafte bile gotovo 10 odsto niže nego godinu dana ranije, a na naše poslovanje značajan uticaj imao je i planski kapitalni remont u Rafineriji Pančevo. Zahvaljujući investicijama koje smo realizovali u skladu sa našom Strategijom razvoja, sa

velikim ambicijama ulazimo u 2020. godinu u kojoj očekujemo finalizaciju projekata Duboka prerada i TE-TO Pančevo. Takođe, naš neopozivi prioritet ostaje zaštita životne sredine, jer je za NIS biznis odgovoran prema zajednici i prirodnim resursima jedini mogući put ka ostvarenju poslovnih uspeha“.

NIS NA PANELU O DIGITALIZACIJI NA KOPAONIK BIZNIS FORUMU

U okviru Kopaonik biznis foruma, vodeće domaće ekonomske manifestacije, održane početkom marta ove godine, na panelu pod nazivom „Industrija 4.0 – budućnost zaposlenja“, nastupio je i Nikolaj Zalevski, Chief Digital Officer NIS-a.

Zalevski je na panelu u hotelu „Grand“ govorio o uticaju digitalizacije na budućnost naftne industrije, kao i o tome kako nove tehnologije već utiču na izmene u načinu poslovanja NIS-a i šta kompanija čini kako bi odgovorila na te izazove.

Pored predstavnika NIS-a na panelu su učestvovali i Dragan Filipović, generalni direktor Generali osiguranja Srbija, Dušan Milićević, generalni menadžer Comtrade System Integration, Vuk Guberinić, osnivač Cargo Technologies i Piter Dajko, generalni direktor Avala Studios.

Zajednički je ocenjeno da je Četvrta industrijska revolucija već izazvala brojne promene na tržištu rada, ali da je pored velikih izazova donela i mnogo šansi za razvoj, kao i da će čovek ipak ostati u njenom središtu i donositi ključne odluke. Učesnici su se složili da u ovom procesu treba dati šansu mladim ljudima da razviju svoje potencijale, bez straha od greške, kao i da treba iskoristiti sve prilike koje se ukažu razvojem novih tehnologija.

Nikolaj Zalevski, Chief Digital Officer NIS-a, je naveo da je naftna industrija konzervativna, ali da joj proces digitalizacije donosi i brojne šanse za unapređenje.

„Što se tiče digitalizacije, u naftnoj industriji se fokusiramo na dve stvari – prvo, verujemo da će nam to pomoći da unapredimo efikasnost rada, a sa druge strane da će nam omogućiti da pronademo dodatne resurse nafte i gasa koje sada ili ne vidimo ili ne možemo da dobijemo zbog toga što nam to ne obezbeđuju postojeće tehnologije. Moramo da napravimo dobru vezu između klasične geologije i modernih digitalnih tehnologija da bi naši geolozi zajedno sa IT stručnjacima, uz pomoć IT alata, pronašli novu naftu“, rekao je on.

Kada je reč o segmentu prometa, Chief Digital Officer NIS-a je rekao da se kompanija pre svega fokusira da kreira digitalnu platformu za komunikaciju sa potrošačima i da im preko te platforme ponudi i neke dodatne usluge, osim prodaje goriva.

„U tom smislu, verujem da digitalne tehnologije nama kao naftnoj kompaniji prvo omogućavaju porast

efikasnosti, ali i transformaciju kompanije u malo drugačijeg igrača na tržištu“, izjavio je Zalevski.

Dragan Filipović iz Generali osiguranja naveo je da istraživanja pokazuju da usled brzih tehnoloških promena čak 45 odsto sadašnjih zanimanja može da bude značajno izmenjeno u narednim godinama.

„Sve dosadašnje industrijske revolucije značajno su izmenile svet, ali će Četvrta industrijska revolucija temeljno izmeniti Čovečanstvo, jer se brišu granice bez obzira da li su prostorne, biološke, ekonomske“, rekao je Filipović.

Piter Dajko naveo je da danas 70 odsto filmske industrije koristi digitalne tehnologije, a da na filmskoj traci snimaju samo pojedini konzervativni autori.

„Time se menja i profil ljudi koji rade na filmu. Sada više od polovine njih radi na postprodukciji i specijalnim efektima i uticaj digitalizacije je ogroman. Ali, to je šansa za nove ljude jer su nam potrebni novi profili u industriji“, naveo je Dajko.

Dušan Milićević iz Comtrade System Integration rekao je da su se velike promene dogodile u kratkom vremenskom periodu i da niko sa sigurnošću ne zna kako će one uticati na tržište rada i kompanije u narednim godinama.

„Svi zajedno moramo da pratimo ove promene i da učinimo da Četvrta industrijska revolucija služi svima nama, a ne suprotno. Kao IT kompanija, naš je zadatak da shvatimo ove promene i ponudimo alate drugim industrijama koje će im omogućiti da budu efikasnije i profitabilnije“, izjavio je Milićević.

Vuk Guberinić iz Cargo Technologies naveo je da digitalizaciju ne treba gledati samo u kontekstu nestajanja brojnih zanimanja, već i u svetlu činjenice da nove tehnologije omogućavaju ljudima da se bave kreativnijim stvarima.

„Mladim ljudima u Srbiji treba pružiti šansu za razvoj. Oni traže izazove i zato tu šansu treba pružiti što većem broju mladih, bez bojazni od greške“, rekao je Guberinić.

INTERNA REVIZIJA NIS-A PO MEĐUNARODNIM STANDARDIMA

Interna revizija Naftne industrije Srbije dobila je ocenu usaglašenosti sa međunarodnim standardima, a ovakvu potvrdu u privrednom sektoru Srbije za sada poseduje samo NIS.

Jelena Popara, direktorka Interne revizije NIS-a, rekla je u intervjuu za Biznis magazin da je ovo visoko priznanje dokaz kvaliteta rada njenog tima i da su koristi od takve potvrde višestruke.

Prema njenim rečima, poslovanje Interne revizije NIS-a analizirano je u kontekstu "zlatnog standarda" te industrije, što znači da je upoređivan sa najboljim praksama internih revizija koje posluju u naftno-gasnoj oblasti.

"Ovakva potvrda povećava i kredibilitet kompanije i dozvoljava nam da kao kompanija ponosno istaknemo da pružamo usluge u skladu sa najvišim svetskim standardima, pošto je to potvrđeno od strane nezavisnih eksperata. A to nam, zatim, omogućava da odgovorimo na pitanje: Ko revidira Internu reviziju", rekla je Jelena Popara.

Direktorka Interne revizije NIS-a je dodala da je ocena usaglašenosti sa međunarodnim standardima rezultat višegodišnjeg rada na unapređenju kako metodologije rada, tako i samog praktičnog rada.

"Značaj je u tome što ocena usaglašenosti sa međunarodnim standardima, obavezuje na kontinuirani profesionalni razvoj internih revizora i omogućava unapređenje kvaliteta rada interne

revizije, uz očuvanje vrednosti kompanije. Povrh svega, mi ovim ulazimo u društvo svetski priznatih internih revizija, što znači da je naša kompanija na tržištu rada sredina u kojoj je prestižno razvijati dalju karijeru", rekla je Jelena Popara.

INVESTICIONI PROJEKTI NIS-A U PANČEVAČKOJ RAFINERIJU

Samo u toku prošle godine, paralelno sa velikim projektom „Duboka prerada“, NIS je u pančevačkoj rafineriji realizovao 20 investicionih projekata, dok je uspešno završeno i više od 50 projekata investicionog održavanja

„NIS posluje na veoma konkurentnom tržištu jugoistočne Evrope, tako da je stalna modernizacija prerađivačkih postrojenja naš prioritet“, istakao je Vladimir Gagić, direktor Bloka Prerada u NIS-u, u intervjuu za energetska portal „Balkanmagazin“.

Osvrćući se na dosadašnja ulaganja u modernizaciju i razvoj rafinerijskih postrojenja, Gagić je naveo su unapređenje kapaciteta, efikasnosti rada pančevačke rafinerije, kao i tehnološki razvoj omogućili da se Rafinerija nafte Pančevu danas nalazi u ravni sa evropskim rafinerijama. Istovremeno, završetak postrojenja „Duboka prerada“, ključnog projekta druge faze modernizacije Rafinerije nafte u Pančevu, vrednog 300 miliona evra, po ekonomskim, tehnološkim i ekološkim parametrima doneće mnogobrojne benefite, koji će omogućiti da domaća rafinerija bude ispred mnogih u Evropi.

„Postrojenje treba da startuje ove godine što će Rafineriju nafte u Pančevu svrstati među vodeće evropske rafinerije po pokazatelju dubine prerade od 99,2 odsto, a ujedno će doneti i brojne poslovne i ekološke benefite“, istakao je Gagić.

Prvi čovek pančevačke rafinerije je naveo da izgradnja kompleksa „Duboka prerada“, koja je započeta 2017. godine predstavlja svojevrsan graditeljski poduhvat jer je samo gradilište kompleksa organizovano na prostoru koji po površini odgovara veličini dva fudbalska terena, dok je dnevno na terenu u proseku angažovano oko 1.100 radnika. Tokom izgradnje kompleksa prednost je data domaćim izvođačima, koji su činili između 70 i 80 odsto ukupnog broja angažovanih radnika, a značaj projekta se ogleda i u privlačenju nove radne snage – na radu postrojenju već je zaposleno 60 novih stručnjaka.

„Nakon završetka Duboke prerade u Rafineriji nafte Pančevo proizvodiće se veće količine najkvalitetnijih goriva, pre svega dizela, i otpočeće domaća proizvodnja koksa, koji se sada uvozi u Srbiju. Istovremeno će prestati proizvodnja mazuta sa visokim sadržajem sumpora, što će doprineti ne samo da Srbija ispuni međunarodne obaveze u ovom sektoru već i da se poboljša ekološka situacija u zemlji“, istakao je Gagić.

Samo tokom prošle godine, pored projekta „Duboka prerada“, NIS je u pančevačkoj rafineriji realizovao 20 investicionih projekata, dok je uspešno završeno i više od 50 projekata investicionog održavanja. Takođe, NIS je krajem prošle godine potpisao Ugovor za modernizaciju postrojenja katalitičkog krekinga (FCC) u Rafineriji nafte Pančevo sa međunarodnom

kompanijom Lummus Technology, vrednog oko 80 miliona dolara, a realizacija ovog projekta dodatno će povećati vrednost korpe rafinerijskih proizvoda.

Kada je reč o daljim ulaganjima u pančevačku Rafineriju, Gagić ističe da NIS prati evropske trendove kao i da je u planu čitav niz projekata koji će unaprediti rad rafinerije u dužem periodu:

Redovno snabdevanje tržišta

U uslovima vanrednog stanja u Republici Srbiji, izazvanih epidemijom korona virusa, NIS je izuzetno brzo definisao prioritete i obezbedio nesmetan rad kompanije. Fokus kompanije je na zaštiti zdravlja i bezbednosti svojih zaposlenih, potrošača i klijenata, kao i osiguranje nesmetanog obavljanja procesa proizvodnje i prerade nafte i naftnih derivata, kao i njihova nesmetana otprema i prodaja krajnjim kupcima.

NIS svoje poslovanje i radno vreme maloprodajnih objekata kontinuirano prilagođava odlukama nadležnih državnih organa, a snabdevenost tržišta, nadležnih institucija i krajnjih potrošača ni u jednom trenutku nije dovedena u pitanje.

„Radimo, pre svega, na projektima unapređenja energetske efikasnosti, koji se brzo isplate i koji dugoročno donose vrlo pozitivne efekte na poslovanje. U toku je i čitav niz projekata digitalne transformacije, koji će unaprediti efikasnost našeg poslovanja, obuku zaposlenih i koji će povećati našu bezbednost“, istakao je Gagić, navodeći da će, kao i do sada, ključni element svih novih projekata u pančevačkoj rafineriji biti zaštita životne sredine i poslovanje u skladu sa najboljim svetskim praksama u oblasti ekologije.

NIS
GAZPROM NEFT

БУДУЋНОСТ
НА ДЕЛУ

МИ СМО ПОКРЕТАЧИ

Свакодневно трагамо за иновативним технологијама које чувају оно што нам је најдрагоценије. Зато смо за 10 година уложили преко 3 милијарде евра у развој наше компаније, квалитет производа и услуга, као и у заштиту животне средине.

ČLANICE NNKS-WPC

JP SRBIJAGAS

Srbijagas nastavio trend pozitivnog poslovanja i u 2020.

Zbog vanrednog stanja preduzete sve mere za sigurno snabdevanje tržišta prirodnim gasom

Poslovna dešavanja koja su obeležila prva tri meseca ove godine svakako su u senci onoga što od ovih poslednjih nedelja značajno utiče na život svakog pojedinca, ali i na rad i sveukupna kretanja. Dakle, u skladu sa proglašenim vanrednim stanjem, merama i preporukama usvojenim od strane zvaničnih organa Republike Srbije i odlukama Javnog preduzeća „Srbijagas“, kompanija je preduzela sve mere i aktivnosti na obezbeđenju nesmetanog, kontinuiranog i sigurnog snabdevanja tržišta prirodnim gasom, uz obezbeđenje stalnog nadzora nad isporukom, sigurnošću sistema i sprečavanju bilo kakvih kvarova ili havarija na mreži.

Obezbeđena su i dežurstva svih službi a kupci su upućeni da, umesto neposrednih kontakata, sve svoje probleme, pitanja i nedoumice rešavaju u kontaktu sa nadležnim službama Srbijagasa, putem telefona, redovne i elektronske pošte.

U isto vreme, u preduzeću je obrazovan Krizni štab u vezi sa zaraznom bolešću COVID-19, čiji je zadatak da predlaže mere i radnje prevencije pojave i širenja bolesti, sprovodi odobrene mere i aktivnosti, prati situaciju, informiše generalnog direktora, organe preduzeća i sve nadležne državne organe, u slučaju pojave simptoma zarazne bolesti kod zaposlenih.

Posebnom odlukom bliže su utvrđeni uslovi i način na koji je organizovan i omogućen kontinuitet rada dok je na snazi vanredno stanje u državi, a imajući u vidu da JP „Srbijagas“ obavlja delatnost od opšteg interesa. Jedan broj zaposlenih upućen je na rad od

kuće, a u skladu sa preporukama i uputstvima nadležnih, majke sa decom predškolskog uzrasta potpuno su oslobođene radne obaveze. U preduzeću su sprovedene sve mere dezinfekcije službenih prostorija i motornih vozila koja se koriste. Taj proces nastavlja se i dalje. Na sve zaposlene apeluje se da poštuju preporučene pojačane mere higijensko-sanitarne zaštite.

A mart mesec, pre nego što je proglašeno vanredno stanje u zemlji, obeležio je veliki poslovni događaj, tradicionalni Kopaonik biznis forum, kojem je i ove godine prisustvovao generalni direktor Srbijagasa Dušan Bajatović. On je domaćoj javnosti sa ovog foruma poslao ekskluzivnu poruku da će priključak na gasnu mrežu domaćinstva u Srbiji uskoro plaćati 780 evra. Od toga će samo porez na dodatu vrednost biti u obavezi da plate odmah, a sve ostalo će biti odloženo na 3 do 5 godina, beskamatno.

-Građanima Srbije tako će biti omogućeno da se greju na najjeftiniji i ekološki najbolji energent, rekao je novinarima direktor Srbijagasa. Odgovarajući na pitanja u vezi sa izgradnjom gasovoda „Turski tok“, Dušan Bajatović je izjavio da sve što se tiče izgradnje tog gasovoda, ide u skladu sa ugovorenim rokovima, da su počeli radovi u Bugarskoj, što je dobra vest za nas, kao i da će uskoro krenuti i radovi u Mađarskoj.

-Svi kapaciteti u Bugarskoj, Srbiji i Mađarskoj su rasprodati i trenutno sa 100-procentnom sigurnošću možemo reći da će realizacija onoga što zovemo „Turski tok“ ili „Balkanski tok“, odnosno gasovod od turske granice, preko Bugarske i Srbije, do Mađarske, biti završen onako kako treba i kako je dogovoreno. Mi ćemo ove godine završiti kompresorsku stanicu. Bugari su počeli da rade i postavili su 100 kilometara cevi. Mislim da više nema opasnosti da prestanu, jer su dugoročni ugovori zaključeni i oni bi morali da plate velike penale ako bi odustali od gradnje, rekao je novinarima na Kopaoniku, direktor Bajatović.

Inače, u skladu sa zakonskim rokovima, pred kraj februara na sednici Nadzornog odbora JP „Srbijagas“ usvojeni su Redovni finansijski izveštaji i konačni Izveštaj o realizaciji godišnjeg Programa poslovanja za 2019. godinu.

U tim dokumentima se kaže da je kompanija u prošloj godini ostvarila veći fizički obim transportovanog i distribuiranog prirodnog gasa i

kao rezultat toga pozitivan finansijski rezultat, poslovni dobitak i neto dobit.

Stepen naplate tekućih dospelih potraživanja iznosio je 92%, a u tom periodu značajno je povećana i naplata potraživanja iz ranijih godina. Iako je nabavna cena uvoznog gasa imala blagu tendenciju rasta, u 2019. godini nije vršena promena regulisanih prodajnih cena.

-Iza nas je jedna uspešna, a ujedno i teška godina, godina velikih strateških odluka i ogromnog rada. Zahvaljujući racionalizaciji rashoda i povećanju prihoda, uspeali smo da ostvrimo izuzetno dobar rezultat, rekao je na sednici u Novom Sadu, predsednik NO prof. dr Muamer Redžović.

Izgradnja magistralnog gasovoda na teritoriji Republike Srbije, od granice sa Bugarskom do granice sa Mađarskom i drugim susednim zemljama, obeležila je 2019. godinu, uz maksimalno angažovanja svih resursa JP „Srbijagas“. Imajući u vidu izraženu dinamiku aktivnosti i brzinu realizacije ovog projekta, polaganje cevi u našoj zemlji završeno je u rekordnom roku, čime je stvorena osnova za ostvarenje svih pozitivnih efekata koji se očekuju od ovog projekta za privredu Republike Srbije u celini, istaknuto je na sednici Nadzornog odbora Srbijagasa.

Prvi kvartal 2020. obeležila su još dva važna događaja. Naime, Javno preduzeće „Srbijagas“ ustupilo je na korišćenje Antikoruptivnim odeljenjima, tj. Posebnom odeljenju za suzbijanje korupcije pri Višem sudu i Višem javnom tužilaštvu u Novom Sadu, prostor svoje nove poslovne zgrade, a generalni direktor Dušan Bajatović je, obraćajući se tom prilikom svim prisutnima na otvaranju novih prostorija, istakao da je ceo ovaj projekat urađen u cilju efikasnog rada sudstva koji očekuju i građani i država, kao i da će vlasništvo nad ovim prostorom biti u potpunosti preneto na pravosudne organe.

I ove godine Javno preduzeće „Srbijagas“ učestvovalo je na tradicionalnoj manifestaciji „Međunarodni dani energetike i investicija“, koja je krajem februara održana na Novosadskom sajmu.

Štand Srbijagasa, koji je svim zainteresovanim posetiocima i potencijalnim partnerima, predstavio prednosti grejanja na gas i benefite koje potrošnja tog energenta donosi malim industrijskim pogonima, fabrikama i poljoprivredi, posetile su visoke zvanice među kojima su bili gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević, šef delegacije EU u Srbiji Sem Fabrici, potpredsednik pokrajinske Vlade Đorđe Milićević, stalna predstavica Programa za razvoj UN u Srbiji Fransin Pikap i direktor Novosadskog sajma Slobodan Cvetković

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ČLANICE NNKS-WPC

LUKOIL

LUKOIL i Grad Beograd potpisali trojne ugovore sa ustanovama CEBEF, Dom omladine i Dadov

Skupština Grada Beograda je bila domaćin već tradicionalnog potpisivanja ugovora o saradnji u oblasti kulture između Grada Beograda i kompanije LUKOIL SRBIJA. U prisustvu predstavnika Grada i Društva ugovore su potpisali gradonačelnik prof. dr Zoran Radojičić, generalni direktor Denis Rjupin, v.d. direktora Doma omladine Beograd Nenad Dragović, direktor Omladinskog pozorišta Dadov Vladimir Mijović i v.d. direktora Centra beogradskih festivala Damir Handanović.

Ugovori o saradnji sa Domom omladine i CEBEF-om se odnose na podršku Društva za tri festivala: 67. Beogradski festival dokumentarnog i kratkometražnog filma – „Martovski festival“, 36. Beogradski džez festival i Međunarodni filmski festival FEST. Po ugovoru sa Omladinskim pozorištem Dadov Društvo će i ove godine podržati dve manifestacije: „Dani Beograda“ i „Dani slobode“.

Obraćajući se prisutnima, prof. dr Zoran Radojičić je naglasio: „Ovo je peti put da potpisujemo sporazum sa LUKOIL SRBIJA u oblasti kulture. Oni dugo godina posluju u Beogradu i dugo godina pokazuju da imaju sluha i razumeju značaj ulaganja u kulturu. LUKOIL SRBIJA se pokazala kao konstruktivan partner na

našem putu razvoja i unapređenja kulturnog života Beograda. Značajno je što LUKOIL ovim ugovorom podržava dve manifestacije Grada Beograda - „Dane Beograda“ i „Dane slobode“. Reč je o događajima koji čuvaju naš nacionalni identitet i podsećaju nas na slavne i presudne trenutke za naš narod i naš grad, kazao je gradonačelnik i dodao da je podrška festivalima koji su svojevrsan brend naše prestonice, koji promovišu Beograd od velikog značaja, jer ovi festivali svake godine okupljaju veliki broj gostiju iz inostranstva, ljubitelje filmske i muzičke umetnosti iz zemlje i regiona.

Zahvaljujući se gradonačelniku, generalni direktor Denis Rjupin je istakao da je saradnja s Gradom Beogradom značajan segment delatnosti kompanije. „Dobri odnosi s gradskom administracijom su neophodni za razvoj našeg biznisa ali i društvene zajednice u kojoj poslujemo. Stoga će i ove godine Društvo podržati gradske projekte u oblasti kulture kako bi bili efikasno realizovani i kako bi u njima uživali Beograđani i posetioци prestonice“.

Generalni direktor se zatim zahvalio gradonačelniku i gradskoj upravi na stabilnoj i uspešnoj saradnji i izrazio nadu za njen plodotvorni nastavak.

Podrška u vidu goriva Institutu Torlak

U želji da pomogne nesmetanom sprovođenju aktivnosti i pouzdanosti snabdevanja zdravstvenih ustanova, naša kompanija je donirala gorivo Institutu za virusologiju, vakcine i serume „Torlak“, jednoj od najstarijih ustanova ovog tipa u svetu, sa tradicijom i iskustvom dugim više od 80 godina.

„Torlak“ je nacionalni proizvođač visokokvalitetnih bezbednih i efikasnih vakcina i seruma, koji proizvodi i imunološke i dijagnostičke preparate i sredstva kojima snabdeva ustanove na teritoriji Srbije. Osim toga poseduje četiri nacionalne referentne laboratorije za dijagnostiku, od kojih su tri sertifikovane od strane Svetske zdravstvene organizacije.

LUKOIL SRBIJA i Grad Beograd potpisali sporazum o saradnji petu godinu zaredom

U Skupštini Grada Beograda održano je svečano potpisivanje Sporazuma o saradnji između Grada Beograda i „LUKOIL SRBIJA“ AD za 2020. godinu. Ispred Grada Sporazum je potpisao pomoćnik gradonačelnika Andreja Mladenović, a ispred kompanije generalni direktor LUKOIL SRBIJA Denis Rjupin.

U cilju širenja i razvoja saradnje sa Gradom Beogradom na dugoročnoj i stabilnoj osnovi, LUKOIL SRBIJA je preuzela na sebe obavezu da tokom 2020. godine finansira projekte koji će se realizovati na teritoriji Grada, iz oblasti sporta, kulture, ekologije, nauke, kao i socijalne i humanitarne projekte.

Ovo je peta godina neprekidne podrške i saradnje kompanije i Beograda na dobrobit svih žitelja grada.

Ukupan iznos novčanih sredstava koja je LUKOIL i za ovu godinu obezbedio za finansiranje gradskih projekata iznosi 20 miliona dinara, a to su: FEST 2020, Martovski festival, Dani Beograda, Dani slobode, JAZZ festival. U narednom periodu biće zaključeni posebni trojni ugovori koji će biti zaključeni između Kompanije, Grada i svakog od krajnjih korisnika, kazao je pomoćnik gradonačelnika Andrija Mladenović i izrazio zadovoljstvo, što je ova saradnja u mnogome doprinela kulturnom životu i rezultirala širenjem ponude i obogaćivanju kulturnih sadržaja za Beograđane.

Generalni direktor LUKOIL SRBIJA Denis Rjupin je istakao da će se uspešna saradnja i podrška gradskim projektima koja traje već pet godina, nastaviti i da je odavno prerasla iz obaveznog dela poslovanja jedne odgovorne kompanije, u čast.

LUKOIL SRBIJA i DELTA AGRAR za poljoprivrednike

U akciji „Selsem soja i setva je tvoja“ koja traje od 10. marta do 30. aprila 2020. kompanija LUKOIL SRBIJA je u saradnji sa kompanijom DELTA AGRAR pripremila posebne pogodnosti za svoje klijente.

U akciji mogu da učestvuju sva fizička lica koja su izvršila kod prodavca - pravnog lica ili preduzetnika, registrovanog kod nadležnog orana Republike Srbije, kupovinu minimum 100 kg Selsem semenske soje, a da do kraja akcije dostave potpisane pristupnice i račune ili otpremnice kao dokaz o kupovini. Ukupna količina soje, koju učesnik može da prijavi u toku trajanja akcije, iznosi 10.000 kilograma.

Kupovinom minimum 100 kg Selsem semenske soje poljoprivrednici dobijaju LUKOIL – DELTA AGRAR karticu. Na svakih kupljenih 100 kg soje na kartici se dobija iznos koji je jednak vrednosti 3 litra Evrodizel goriva po preovladavajućoj maloprodajnoj ceni, koja će važiti na LUKOIL benzinskim stanicama na dan 30.04.2020. godine. Navedeni iznos na LUKOIL – DELTA AGRAR kartici poljoprivrednici mogu iskoristiti za besplatno preuzimanje goriva ili proizvoda iz dopunskog asortimana na benzinskim stanicama LUKOIL SRBIJA najkasnije do 31.10.2020. godine.

Doniran nameštaj dečjim ustanovama

Nastojeći da pruži podršku humanim akcijama naše LUKOIL SRBIJA je zajedno sa udruženjem „Život kao inspiracija“, koje se već niz bavi godina projektima iz oblasti kulture, socijalne zaštite i obrazovanja, sproveda akciju donacije 98 komada kancelarijskog nameštaja za opremanje dečjih ustanova na teritoriji Novog Sada.

Na osnovu podataka koje je udruženje dobilo od Gradske uprave za socijalnu i dečju zaštitu, napravljena je lista prioriteta na kojoj se našlo osam ustanova od kojih su najveću potrebu da ovakvim vidom pomoći imale Predškolska ustanova „Radosno detinjstvo“ – vrtić „Bubica“ i škola „Milan Petrović“.

Ispred udruženja „Život kao inspiracija“ našem Društvu se zahvalila predsednica Ljiljana Maširević, preneviši i zahvalnost novosadske uprave za socijalnu i dečju zaštitu. „Udruženje ‘Život kao inspiracija’ se svesrdno zahvaljuje kompaniji LUKOIL SRBIJA na društvenoj odgovornosti koju su danas pokazali na delu. Naime, primili smo donaciju odličnog kancelarijskog nameštaja koji smo mi opet vrlo rado podelili sa drugima. U saradnji sa Gradskom upravom za socijalnu i dečju zaštitu danas je podeljeno 98 komada kancelarijskog nameštaja udruženjima i ustanovama sa teritorije grada. Ponosni smo na činjenicu da smo bili u prilici da uzvratimo gradu ovim gestom, jer godinama unazad uživamo pažnju i podršku. Takođe, bolja opremljenost udruženja olakšaće rad svima. Još jednom hvala kompaniji LUKOIL, jer samo ovako združeni svi zajedno šaljemo poruku, da niko nije sam i da nam kroz zajedništvo i filantropiju može biti bolje. Podela je izvršena kod naših dragih domaćina, koji su takođe primili deo donacije, ŠOSO „Milan Petrović“.

Jeftinije osiguranje vozila plus poklon kartice za gorivo

Dugogodišnja uspešna saradnja između kompanija LUKOIL SRBIJA i Dunav osiguranje, dobila je svoj nastavak i ovog proleća. Naime, u periodu od 16. marta do 30. aprila svi vlasnici vozila mogu svoje četvorotočkaše da osiguraju kod „Dunav osiguranja“ po znatno nižim cenama, a ukoliko odluku o osiguranju donesu brzo, očekuju ih i pokloni iznenađenja – kartice za gorivo na benzinskim stanicama „LUKOIL SRBIJA“ u vrednosti od 2.000 i 4.000 dinara.

Osim toga, prilikom zaključivanja polise osiguranja od auto-odgovornosti, uz kupovinu najmanje dva proizvoda s polise auto-bonus plus (pomoć na putu, osiguranje stakala i auto-nezgoda) osiguranici na dar dobijaju LUKOIL poklon karticu za gorivo vrednu 2.000 dinara.

Osiguranici mogu zaključiti neke od navedenih polisa i preuzeti svoju LUKOIL poklon karticu na prodajnim mestima Dunav osiguranja, u „Dunav centrima“ širom Srbije i posredstvom agenata osiguranja. Poklon kartice LUKOIL mogu iskoristiti na svim benzinskim stanicama „LUKOIL SRBIJA“ do 31. avgusta ove godine ili do isteka zaliha.

Kompanija LUKOIL SRBIJA je po polisi za auto-kasko osiguranike odobrila poklon kartice za gorivo u vrednosti od 4.000, a po polisi za mini - kasko poklon kartice u vrednosti od 2.000 dinara.

NAŠA SNAGA
DOLAZI OD NAŠIH
VREDNIH LJUDI,
A ENERGIJA IZ
ecto
PREMIUM GORIVA.

REDAKCIJA:

Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr. Slobodan Sokolović

Izvršni urednik: **Dušan Daković**

Novinar, stručni saradnik: **Vladimir Spasić**

email: nnkspress@wpcserbia.rs

COBISS.SR-ID 215040012